

غزلیات خواجه حافظ شیرازی
(با برگردان انگلیسی)

گردآوری و ویرایش
دکتر بهروز همایون فر

پوشه اول
October 2001

Ghazal of Hafez Shirazi
In Persian with English translation
Original Translation by Henry Wilberforce Clarke (1840-1905)
Part 1 (version 1.03)

Compiled and Corrected by
Dr. Behrouz Homayoun Far
far@acm.org
<http://www.enel.ucalgary.ca/People/far>

Preface

The translations appearing in this collection are by Henry Wilberforce Clarke who used the Upjohn's Calcutta version (1791) of Divan of Hafez in 1891. The original Calcutta edition had a number of mistakes and it is verified that some of the poems do not belong to Hafez and are added afterwards. The most reliable edition of Divan is published at Tehran in 1320/1941 under the editorship of Mirza Mohammad Qazvini and Dr Qasem Ghani. This edition has admitted 495 ghazals as unquestionably genuine, beside 3 qasidehs, 2 mathnavis, 34 occasional pieces (muqatta'at) and 42 robais, a total of 573 poems. I have selected those poems that appear in Qazvini and Ghani edition and partially rewritten some of the translations to be more poetic and understandable.

Dr. Behrouz Homayoun Far

2001/10/6

Calgary, Canada

(1)

الا یا ایّها السّاقی ادر کاسا و ناولها
که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها

به بوی نافه‌ای کاخر صبا زان طّره بگشاید
ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم
جرس فریاد می‌دارد که بر بندید محملها

به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید
که سالک بی‌خبر نبود ز راه و رسم منزلها

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل
کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها

همه کارم ز خود کامی به بدنامی کشید آخر
نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفلها

حضور ی‌گر همی‌خواهی از او غایب مشو حافظ
متی ما تلق من تهوی دع الدنیا و اهملها

(1)

Ho! O Saki, pass around and offer the bowl:
For love at first appeared easy, but difficulties have occurred.

By reason of the perfume of the musk-pod, that, at the end, the breeze displayeth from
that fore-lock,
From the twist of its musky curl, what blood befell the hearts!

In the stage of the Beloved, mine what ease and pleasure, when momentarily,
The beil giveth voice, saying: "Bind ye up the chattels of existence!"

With wine, becolor the prayer-mat if the Pir of the Magians bid thee;
For of the way and usage of the stages not without knowledge is the holy traveler.

The dark night, and the fear of the wave, and the whirlpool so fearful.
The light-burdened ones of the shore, how know they our state?

By following my own fancy, me to ill fame all my work brought:
Secret, how remaineth that great mystery whereof assemblies speak?

Hafez! if thou desire the presence from Him be not absent:
When thou visitest thy Beloved, abandon the world; and let it go.

(2)

صلاح کار کجا و من خراب کجا
ببین تفاوت ره کز کجاست تا به کجا

دلم ز صومعه بگرفت و خرقة سالوس
کجاست دیر مغان و شراب ناب کجا

چه نسبت است به رندی صلاح و تقوا را
سماع و عظم کجا نغمه رباب کجا

ز روی دوست دل دشمنان چه دریابد
چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا

چو کحل بینش ما خاک آستان شماس
کجا رویم بفرما از این جناب کجا

مبین به سیب زنخدان که چاه در راه است
کجا همی روی ای دل بدین شتاب کجا

بشد که یاد خوشش باد روزگار وصال
خود آن کرشمه کجا رفت و آن عتاب کجا

قرار و خواب ز حافظ طمع مدار ای دوست
قرار چیست صبوری کدام و خواب کجا

(2)

The rectitude of work, where? and, I ruined where?
Behold the distance of the Path, from where to where?

My heart wearied of the cloister, and of the patched garment of hypocrisy:
The Magians' cloister; where? the pure wine where?

With profligacy, what connections have rectitude and piety?
The hearing of the exhortation where? The melody of the stringed instrument where?

From the Friend's face, what gaineth the dark heart of enemies?
The dead lamp, where? The candle of the resplendent sun, where?

The dust of Thy threshold is like the kuhl of our vision:
Where go we? Order. Hence, where?

Look not at the apple of the chin; for in the path is a pit:
O heart! where goest thou? With this haste, where?

He is gone! To him, be the time of union a pleasant memory.
Gone is that glance, where? and that reproof, where?

O friend! from Hafez seek neither ease nor patience:
Ease, what? Patience, what? Sleep, where?

(3)

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را
به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت
کنار آب رکن آباد و گلگشت مصلا را

فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

ز عشق ناتمام ما جمال یار مستغنی است
به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را

من از آن حسن روز افزون که یوسف داشت دانستم
که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را

اگر دشنام فرمایی و گر نفرین دعا گویم
جواب تلخ می زبید لب لعل شکرخا را

نصیحت گوش کن جانا که از جان دوست تر دارند
جوانان سعادت مند پند پیر دانا را

حدیث از مطرب و می گو و راز دهر کمتر جو
که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را

غزل گفתי و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ
که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را

(3)

If that Bold One of Shiraz gain our heart,
For His dark mole, I will give Samarkand and Bukhara.

Said! give the wine remaining; for, in Paradise, thou wilt not have
The bank of the water of the Ruknabad nor the rose of the garden of Musalla.

Alas! These saucy dainty ones sweet of work, the torment of the city,
Take patience from the heart even as the men of Turkistan the tray of plunder.

The beauty of the Beloved is in no need of our imperfect love:
Of lustre, and color, and mole and tricked line, what need hath the lovely face?

By reason of that beauty, daily increasing that Yusof had, I know
That Love for Him would bring Zulaikha forth from the screen of chastity.

Thou spakest ill of me; and I am happy. God Most High forgive thee thou spakest well:
The bitter reply suiteth the ruby lip, sugar-eating.

O Soul! Hear the counsel, for, dearer than the soul,
Hold happy youths the counsel of the wise old man.

The tale of minstrel and of wine utter; little seek the mystery of time;
For this mystery, none solved by skill; and shall not solve.

Thou utterdest a ghazal; and threadedest pearls. Hafez! come and sweetly sing
That, on thy verse, the sky may scatter the cluster of the Pleiades.

(4)

صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را
که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را

شکرفروش که عمرش دراز باد چرا
تفقدی نکند طوطی شکرخا را

غرور حسنت اجازت مگر نداد ای گل
که پرسشی نکنی عندلیب شیدا را

به خلق و لطف توان کرد صید اهل نظر
به بند و دام نگیرند مرغ دانا را

ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست
سهی قدان سیه چشم ماه سیما را

چو با حبیب نشینی و باده پیمایی
به یاد دار محبان بادپیما را

جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب
که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را

در آسمان نه عجب گر به گفته حافظ
سرود زهره به رقص آورد مسیحا را

(4)

O breeze! with softness speak to the beautiful fawn,
Saying: Thou hast given to us desire for the mountain and the desert.

The sugar-seller, whose life be long! why
Maketh he no inquiry of the welfare of the parrot sugar of devouring?

O rose! perhaps the pride of beauty hath not given thee permission,
That thou makest no inquiry as to the state of the distraught nightingale.

By beauty of disposition, people of vision one can captivate:
Not by snare and net, take they the wise bird.

I know not why the color of constancy, they have not
Those straight of stature, dark of eye, moon of face.

When thou sittest with the beloved; and drinkest wine,
Bring to mind the beloved ones, wind-measuring.

Of defect in thy beauty, one cannot speak save to this degree
That the way of love and of constancy belongeth not to the lovely face.

On the sky, what if, of Hafez's utterances
Zuhra's singing should bring to dancing the Masiha.

(5)

دل می‌رود ز دستم صاحب دلان خدا را
دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز
باشد که باز ببینیم دیدار آشنا را

ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون
نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا

در حلقه گل و مل خوش خواند دوش بلبل
هات الصبوح هبّوا یا ایّها السّکارا

ای صاحب کرامت شکرانه سلامت
روزی تقدی کن درویش بی‌نوا را

آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است
با دوستان مروت با دشمنان مدارا

در کوی نیک نامی ما را گذر ندادند
گر تو نمی‌پسندی تغییر کن قضا را

آن تلخ وش که صوفی امّ الخبائثش خواند
اشهی لنا و احلی من قبله العذارا

هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی
کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را

سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد
دلبر که در کف او موم است سنگ خارا

آینه سکندر جام می است بنگر
تا بر تو عرضه دارد احوال ملک دارا

خوبان پارسی گو بخشنده‌گان عمرند
ساقی بده بشارت رندان پارسا را

حافظ به خود نپوشید این خرقة می آلود
ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

(5)

For God's sake. O pious ones! forth from the hand, goeth my heart. For God's sake:
O the pain that the hidden mystery should be disclosed.

We are boat-stranded ones! O fair breeze! arise:
It may be that, again, we may behold the face of the Beloved.

For the space of ten days, the sphere's favor is magic and sorcery:
O friend! regard as booty, goodness in friends.

Last night in the assembly of the rose and of wine, the bulbul sweetly sang:
O Saki! give wine: O intoxicated ones! come to life!

O generous one! in thanks for thy own safety
One day, make inquiry of the welfare of the foodless darvish.

The ease of two worlds is the explanation of these two words:
With friends, kindness; with enemies, courtesy.

In the street of good name, they gave us no admission:
If thou approve not, change our Fate.

That bitter wine, which the Sufi called "The mother of iniquities,"
To us, is more pleasant and more sweet than the kisses of virgins.

In the time of straitedness, strive in pleasure and in intoxication:
For, this elixir of existence maketh the beggar Karun.

Don't rebel, due to defiance thou burnt like candle
Darling in whose hands granite is like wax soft

The cup of wine is Sikandar's mirror. Behold
So that it may show thee the state of Dara's kingdom.

Life-givers, are the lovely ones, Persian-prattling:
O Saki! this news, give to the old men of Fars.

Of himself, Hafez put not on this patched, wine-stained garment
O Shaikh, pure of sins! hold us excused.

(6)

به ملازمان سلطان که رساند این دعا را
که به شکر پادشاهی ز نظر مران گدا را

ز رقیب دیوسیرت به خدای خود پناهم
مگر آن شهاب ثاقب مددی دهد خدا را

مژده سیاهت ار کرد به خون ما اشارت
ز فریب او بیندیش و غلط مکن نگارا

دل عالمی بسوزی چو عذار برفروزی
تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا

همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی
به پیام آشنایان بنوازد آشنا را

چه قیامت است جانا که به عاشقان نمودی
دل و جان فدای رویت بنما عذار ما را

به خدا که جرعه‌ای ده تو به حافظ سحرخیز
که دعای صبحگاهی اثری کند شما را

(6)

To the Sultan's attendants, who will convey this prayer
"In thanks for sovereignty, away from sight drive not the beggar?"

From the watcher, demon of nature, I take shelter in my God
Perchance that gleaming light may, for God's sake, give a little aid.

If Thy dark eye-lash made for our blood,
O Idol! think of its deceit; and, make no mistake

When Thou enkindlest thy face, Thou consumest a world,
From this, what profit hast Thou that Thou doest no kindness

All night, in this hope I am that the breeze of dawn,
With the message of lovers, will cherish the lover.

O Beloved! what is the tumult that to lovers thou displayedest
Thy face like the gleaming moon, Thy stature like the heart-ravishing cypress?

O Murshed! to the lover Hafez morning-rising, give thou, for God's sake, a draught,
May his prayer of the morning-time avail thee!

(7)

صوفی بیا که آینه صافیست جام را
تا بنگری صفای می لعل فام را

راز درون پرده ز رندان مست پرس
کاین حال نیست زاهد عالی مقام را

عنقا شکار کس نشود دام بازچین
کان جا همیشه باد به دست است دام را

در بزم دور یک دو قدح درکش و برو
یعنی طمع مدار وصال دوام را

ای دل شباب رفت و نجیدی گلی ز عیش
پیرانه سر مکن هنری ننگ و نام را

در عیش نقد کوش که چون آبخور نماند
آدم بهشت روضه دارالسلام را

ما را بر آستان تو بس حق خدمت است
ای خواجه بازبین به ترحم غلام را

حافظ مرید جام می است ای صبا برو
وز بنده بندگی برسان شیخ جام را

(7)

O Sufi! come; for bright is the mirror of the cup:
That thou mayst see the brightness of the wine of ruby hue.

Of profligates intoxicated as the mystery within the veil;
For, this state is not the Zahed's, lofty of degree.

The Anka is the prey of none. Up-pluck thy snare:
For, here ever, in the hand of the snare, is wind.

At time's banquet, enjoy one or two cups; and go:
Verily desire not perpetual union.

O heart! youth's vigor hath departed; and, from life, thou hast not plucked a single
rose:
Elderly of head, show skill of name and fame.

Strive in the pleasure of the present. As, when no water remained,
"Adam let go the garden of the house of safety."

On our part, at thy threshold, many are thy rights of service.
O Sir! again, in pity, look upon thy slave.

The disciple of the cup of Jamshid is Hafez. O breeze, go:
And give salutation from the slave to the Shaikh of Jam.

(8)

ساقیا برخیز و درده جام را
خاک بر سر کن غم ایام را

ساغر می بر کفم نه تا ز بر
برکشم این دلق ازرق فام را

گر چه بدنامیست نزد عاقلان
ما نمی‌خواهیم ننگ و نام را

باده درده چند از این باد غرور
خاک بر سر نفس نافر جام را

دود آه سینه نالان من
سوخت این افسردگان خام را

محرم راز دل شیدای خود
کس نمی‌بینم ز خاص و عام را

با دلارامی مرا خاطر خوش است
کز دلم یک باره برد آرام را

ننگرد دیگر به سرو اندر چمن
هر که دید آن سرو سیم اندام را

صبر کن حافظ به سختی روز و شب
عاقبت روزی بیابی کام را

(8)

O Saki! arise; and give the cup:
Strew dust on the head of the grief of time.

In my palm, place the cup of wine so that, from my breast,
I may pluck off this patched garment of blue color.

Although in the opinion of the wise, ill-fame is ours,
Not name nor fame, do we desire.

Give wine! with this wind of pride, how long,
Dust on the head of useless desire?

The smoke of the sigh of my burning heart
Consumed these immature ones.

Of the secret of my distraught heart, a friend,
Among high and low, none, I see.

Glad is my heart with a heart's ease,
Who, from my heart, once took ease.

At the cypress in the sword, again looketh not
That one, who beheld that cypress of silvern limb.

Hafez! day and night, be patient, in adversity:
So that, in the end, thou mayst, one day, gain thy desire.

(9)

رونق عهد شباب است دگر بستان را
می‌رسد مزده گل بلبل خوش الحان را

ای صبا گر به جوانان چمن بازرسی
خدمت ما برسان سرو و گل و ریحان را

گر چنین جلوه کند مغیچه باده فروش
خاکروب در میخانه کنم مژگان را

ای که بر مه کشتی از عنبر سارا چوگان
مضطرب حال مگردان من سرگردان را

ترسم این قوم که بر دردکشان می‌خندند
در سر کار خرابات کنند ایمان را

یار مردان خدا باش که در کشتی نوح
هست خاکی که به آبی نخرد طوفان را

برو از خانه گردون به در و نان مطلب
کان سیه کاسه در آخر بکشد مهمان را

هر که را خوابگاه آخر مشتی خاک است
گو چه حاجت که به افلاک کشتی ایوان را

ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد
وقت آن است که بدرود کنی زندان را

حافظا می‌خور و رندی کن و خوش باش ولی
دام تزویر مکن چون دگران قرآن را

(9)

The splendor of youth's time again belongeth to the garden;
The glad tidings of the rose reacheth the bulbul sweet of song.

O breeze! if again thou reach the youths of the meadow,
Convey our service to the cypress, the rose, and the sweet basil.

If the young Magian, wine-seller, display such splendor,
I will make my eye-lash the dust-sweeper of the door of the wine-house.

O thou that drawest, over the moon, the polo of purest ambergris,
Make not distraught of state, me of revolving head.

This crowd that laugheth at those drinking the wine-dregs, I fear?
They will, in the end, ruin their Faith.

Be the friend of the men of God; for, in Noah's ark,
Was a little dust, that purchased not the deluge for a drop of water.

Forth from the house of the sphere, go; and bread, seek not.
For, in the end, this dark cup slayeth the guest.

To him, whose last sleeping-place is with two handfuls of earth,
Say "Thine what need to exalt the turrets to the sky?"

My moon of Kan'an! the throne of Egypt is thine:
The time is that when thou shouldst did farewell to the prison.

Hafez! drink wine; practice profligacy and be happy; but,
Like others, make not the Kuran the snare of deceit.

(10)

دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
چیست یاران طریقت بعد از این تدبیر ما

ما مریدان روی سوی قبله چون آریم چون
روی سوی خانه خمار دارد پیر ما

در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم
کاین چنین رفته‌ست در عهد ازل تقدیر ما

عقل اگر داند که دل دربند زلفش چون خوش است
عاقلان دیوانه گردند از پی زنجیر ما

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد
زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما

با دل سنگینت آیا هیچ درگیرد شبی
آه آشناک و سوز سینه شبگیر ما

تیر آه ما ز گردون بگذرد حافظ خموش
رحم کن بر جان خود پرهیز کن از تیر ما

(10)

Last night from the Masjed towards the wine tavern our Pir came:
O friends of the Path! after this, what is our plan?

How may we, disciples, turn to the Ka'ba, when
Our Pir hath his face towards the house of the Vintner.

In the Fire-worshipper's Tavern we also shall be lodging;
For, in the Covenant of eternity without beginning, even so was our destiny.

In the bond of His tress, how happy is the Heart! If Wisdom know,
In pursuit of our tress-chain, the wise will become distraught.

By its grace, Thy beautiful face explained to us a verse of the Koran:
For that reason, in our explanation, is naught save grace and beauty.

A single night, against Thy stony heart, ever effecteth aught
Our sigh, fire-raining and the burning of our heart in the night-time?

Beyond the sphere passeth the arrow of our sigh. Hafez! silence.
Show compassion to thy soul; avoid the arrow of ours.

(11)

ساقی به نور باده برافروز جام ما
مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما

ما در پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم
ای بی‌خبر ز لذت شرب مدام ما

هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق
ثبت است بر جریده عالم دوام ما

چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان
کاید به جلوه سرو صنوبر خرام ما

ای باد اگر به گلشن احباب بگذری
زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما

گو نام ما ز یاد به عمدا چه می‌بری
خود آید آن که یاد نیاری ز نام ما

مستی به چشم شاهد دل‌بند ما خوش است
زان رو سپرده‌اند به مستی زمام ما

ترسم که صرفه‌ای نبرد روز بازخواست
نان حلال شیخ ز آب حرام ما

حافظ ز دیده دانه اشکی همی‌فشان
باشد که مرغ وصل کند قصد دام ما

دریای اخضر فلک و کشتی هلال
هستند غرق نعمت حاجی قوام ما

(11)

Saki! with the light of wine, up-kindle the cup of ours.
Minstrel! speak, saying: "The world's work hath gone to the desire of ours."

In the cup, we have beheld the reflection of the face of the Beloved
O thou void of knowledge of the joy of the perpetual wine-drinking of ours.

Never dieth that one, whose heart is alive with love:
On the world's record, is written the everlasting existence of ours.

The coy glance and the grace of those straight of stature till
With grace, moving like a lofty pine-tree, cometh the cypress of ours.

O breeze! if thou pass by the rose-bed of beloved ones,
Take care! present to the beloved the message of ours.

From thy memory, our name why purposely takest thou?
Itself cometh, when cometh no recollection of ours.

To the eye of our heart-binding beloved pleasing is intoxication
For that reason, to intoxication they have given the rein of ours.

On the day of up-rising, I fear, a profit taketh not.
The lawful bread of the Shaikh, more than the unlawful water of ours.

Hafez! from thy eye, keep shedding a tear-drop;
It may be, that the bird of union may attempt the snare of ours.

The green sea of sky, and the bark of the new moon,
Are immersed in the favor of Haji Kivam of ours.

(12)

ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما
آب روی خوبی از چاه زنخدان شما
عزم دیدار تو دارد جان بر لب آمده
باز گردد یا برآید چیست فرمان شما
کس به دور نرگست طرفی نیست از عافیت
به که نفروشد مستوری به مستان شما
بخت خواب آلود ما بیدار خواهد شد مگر
زان که زد بر دیده آبی روی رخشان شما
با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای
بو که بویی بشنویم از خاک بستان شما
عمرتان باد و مراد ای ساقیان بزم جم
گر چه جام ما نشد پرمی به دوران شما
دل خرابی می‌کند دلدار را آگه کنید
زینهار ای دوستان جان من و جان شما
کی دهد دست این غرض یا رب که همدستان شوند
خاطر مجموع ما زلف پریشان شما
دور دار از خاک و خون دامن چو بر ما بگذری
کندر این ره کشته بسیارند قربان شما
ای صبا با ساکنان شهر یزد از ما بگو
کای سر حق ناشناسان گوی چوگان شما
گر چه دوریم از بساط قرب همت دور نیست
بنده شاه شماییم و ثناخوان شما
ای شهنشاه بلند اختر خدا را همتی
تا ببوسم همچو اختر خاک ایوان شما
می‌کند حافظ دعایی بشنو آمینی بگو
روزی ما باد لعل شکر افشان شما

(12)

O! the splendor of the moon-beauty from the illumined face of Thine!
The lustre of beauteousness from the chin-dimple of Thine!

My soul at the lip desireth the sight of Thee:
Back it goeth; forth, it cometh; what order is Thine? ‘

By the revolution of Thy eye, none obtained a portion of enjoyment:
Best, that they sell the veil of chastity to the intoxicated ones of Thine.

Our sleep-stained fortune will, perchance, become vigilant,
On that account that a little water on its eye, expressed that gleaming face of Thine.

Along with the wind, send from Thy cheek a handful of roses:
It may be that I may perceive a perfume from the dust of the rose garden of Thine.

O Sakis of the banquet of Jam, long be your life; desire.,
Although our cup be not full of wine at the circulation of yours.

My heart worketh desolation. Inform the heart-possessor:
Verily, O friends, I swear by soul of mine and soul of Thine.

O Lord! when these desires, that are our companions appear,
Collected will be the heart of ours; and dishevelled the tress of Thine.

When by us, Thou passest, from dust and from blood keep far thy skirt:
For, on this Path many a one hath become a sacrifice of Thine.

O breeze! from us, to the dwellers of Yazd say:
The head of those not recognizing truths the polo ball of yours.

From the plain of propinquity, though we be far, not far is desire:
The slave of your King we are, and the praise-utterer of yours.

O King of Kings, lofty of star! for God’s sake, a blessing,
That, like the sky, I may kiss the dust of the court of yours.

Hafez uttereth a prayer. Listen: say an amin!
Be my daily food the lips sugar-scattering of Thine.

(13)

می‌دمد صبح و کله بست سحاب
الصَّبُّوح الصَّبُّوح یا اصحاب

می‌چکد ژاله بر رخ لاله
المدام المدام یا احباب

می‌وزد از چمن نسیم بهشت
هان بنوشید دم به دم می ناب

تخت زمرّد زده است گل به چمن
راح چون لعل آتشین دریاب

در میخانه بسته‌اند دگر
افتتح یا مفتّح الابواب

این چنین موسمی عجب باشد
که ببندند می‌کده به شتاب

بر رخ ساقی پری پیکر
همچو حافظ بنوش باده ناب

(13)

The morning blossometh; and the cloud bindeth a veil:
O companions! the morning cup! the morning cup!

The hail droppeth on the face of the tulip:
O companions! the wine! the wine!

From the sword bloweth the breeze of Paradise:
Then, ever drink pure wine.

In the sword, the rose hath fixed its emerald throne:
Get wine like the fiery ruby!

Again, they have closed the door of the tavern:
O Opener of doors! open!

At such a time, 'tis wonderful
That hastily they close the tavern.

O cheers to the glamorous Saki
Like Hafez drink pure wine, then.

(14)

گفتم ای سلطان خوبان رحم کن بر این غریب
گفت در دنبال دل ره گم کند مسکین غریب

گفتمش مگذر زمانی گفت معذورم بدار
خانه پروردی چه تاب آرد غم چندین غریب

خفته بر سنجاب شاهی نازنینی را چه غم
گر ز خار و خار سازد بستر و بالین غریب

ای که در زنجیر زلفت جای چندین آشناست
خوش فتاد آن خال مشکین بر رخ رنگین غریب

می‌نماید عکس می در رنگ روی مه وشت
همچو برگ ارغوان بر صفحه نسرين غریب

بس غریب افتاده است آن مور خط گرد رخت
گر چه نبود در نگارستان خط مشکین غریب

گفتم ای شام غریبان طره شبرنگ تو
در سحرگاهان حذر کن چون بنالد این غریب

گفت حافظ آشنایان در مقام حیرتند
دور نبود گر نشیند خسته و مسکین غریب

(14)

I said: "O Sultan of lovely ones! show pity to this poor stranger."

He said: "In the desire of his own heart, loseth his way the wretched stranger."

To Him, I said: "Pass awhile with me." He replied: "Hold me excused."

A home nurtured one, what care beareth he for such griefs of the poor stranger?

To the gently nurtured one, asleep on the royal ermine, what grief,
If, should make the couch of thorn; and, the pillow of the hard stone, the poor stranger.

O thou in the chain of whose tress, are the souls of so many lovers,
Happily, fell that musky mole, on thy colored cheek, so strange.

In the color of the moon-like face, appeareth the reflection of wine:
Like the leaf of the Arghavan on the surface of the wild red rose, strange

Strangely hath fallen that ant-line around thy face:
Yet, in the picture gallery the musky line is not strange.

I said: "O thou tress of night-hue, the evening of the stranger!
"In the morning time, beware, if his need bewail this stranger."

He said: "Hafez!, friends are in the stage of astonishment."
"Far it is not, if shattered and wretched sitteth the stranger."

(15)

ای شاهد قدسی که کشد بند نقابت
و ای مرغ بهشتی که دهد دانه و آبت

خواهم بشد از دیده در این فکر جگرسوز
کاغوش که شد منزل آسایش و خوابت

درویش نمی‌پرسی و ترسم که نباشد
اندیشه آمرزش و پروای ثوابت

راه دل عشاق زد آن چشم خماری
پیداست از این شیوه که مست است شرابت

تیری که زدی بر دلم از غمزه خطا رفت
تا باز چه اندیشه کند رای صوابت

هر ناله و فریاد که کردم نشنیدی
پیداست نگار ا که بلند است جنابت

دور است سر آب از این بادیه هوش دار
تا غول بیابان نفریبد به سرابت

تا در ره پیری به چه آیین روی ای دل
باری به غلط صرف شد ایام شبابت

ای قصر دل افروز که منزلگه انسی
یا رب مکناد آفت ایام خرابت

حافظ نه غلامیست که از خواجه گریزد
صلحی کن و باز آ که خرابم ز عتابت

(15)

O chaste beloved! Who draweth the fastening of the veil of thee?
O bird of Paradise! grain and water, who giveth thee?

Went sleep from my eye in this liver-consuming thought
Whose bosom is the dwelling and sleeping place of thee

Tue darvish, thou askest not! and I fear that there is
Neither thought of his forgiveness, nor care for his punishment, to thee.

That eye of intoxication struck the path of the lover's heart:
From this way, 'tis manifest that wine is intoxicated of thee.

The great arrow of a glance that, at my heart, thou castedest, missed:
Let us see what designeth the good judgement of thee.

The wail and plaint that I made, all thou heardest not:
O idol! 'tis manifest that lofty is the station of thee.

In this desert, the water pool is far. Keep sense,
So that the creatures of the desert, may not, with the mirage, deceive thee.

O heart! while in the path of old age, by what way goest thou?
In mistake, all at once, became expended the season of youth of thee.

O thou heart-kindling palace that art the dwelling of affection,
O Lord! ruined, let not the calamity of time make thee.

Hafez is not a slave who fleeth from his master,
Show a little kindness; come back; for I am ruined through reproach of thee.

(16)

خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت
به قصد جان من زار ناتوان انداخت

نبود نقش دو عالم که رنگ الفت بود
زمانه طرح محبت نه این زمان انداخت

به یک کرشمه که نرگس به خود فروشی کرد
فریب چشم تو صد فتنه در جهان انداخت

شراب خورده و خوی کرده می روی به چمن
که آب روی تو آتش در ارغوان انداخت

به بزمگاه چمن دوش مست بگذشتم
چو از دهان توام غنچه در گمان انداخت

بنفشه طره مقتول خود گره می زد
صبا حکایت زلف تو در میان انداخت

ز شرم آن که به روی تو نسبتش کردم
سمن به دست صبا خاک در دهان انداخت

من از ورع می و مطرب ندیدمی زین پیش
هوای مغبچگانم در این و آن انداخت

کنون به آب می لعل خرقه می شویم
نصیبیه ازل از خود نمی توان انداخت

مگر گشایش حافظ در این خرابی بود
که بخشش از لش در می مغان انداخت

جهان به کام من اکنون شود که دور زمان
مرا به بندگی خواجه جهان انداخت

(16)

The great curve that, into the bow, thy told eye-brow cast,
In design of the blood of me, miserable, powerless, it cast.

Not the picture of the two worlds was, when was the color of love:
Not at this time, Love's foundation, did Time cast.

With one glance, in boasting, that the Narcissus made
A hundred calamities into the world, thy eye's deceit cast.

Wine drunk, sweat expressed when thou wentest to the sward:
That fire into the ruddy Arghavan, thy sweat cast.

Me, drunken passing the lawn yard
The bud of Thy lips made me think, last night.

The violet fastened up her twisted tresses:
Before the assembly, the tale of Thy tress, the wind cast.

Through shame of that one who likened it to thy face,
Dust into her own mouth, by the hand of the wind, the lily cast.

Through austerity, I should never have seen the wine or the minstrel.
Into this and into that, desire for young Magians cast.

Now, with water of ruby wine, I wash my religious garment:
From one's self, the lot of eternity without beginning one cannot cast.

Perchance in this disastrous state, was the opening of Hafez,
Whom, into the wine of Magians, the destiny of eternity without beginning cast.

Now, the world becometh to my desire. For time's revolution
Me, into the service of the Khwaja of the world, cast.

(17)

سینه از آتش دل در غم جانانه بسوخت
آتشی بود در این خانه که کاشانه بسوخت

تتم از واسطه دوری دلبر بگداخت
جانم از آتش مهر رخ جانانه بسوخت

سوز دل بین که ز بس آتش اشکم دل شمع
دوش بر من ز سر مهر چو پروانه بسوخت

آشنایی نه غریب است که دلسوز من است
چون من از خویش برفتم دل بیگانه بسوخت

خرقه زهد مرا آب خرابات ببرد
خانه عقل مرا آتش میخانه بسوخت

چون پیاله دلم از توبه که کردم بشکست
همچو لاله جگرم بی می و خمخانه بسوخت

ماجرای کم کن و باز آ که مرا مردم چشم
خرقه از سر به در آورد و به شکرانه بسوخت

ترک افسانه بگو حافظ و می نوش دمی
که نخفتیم شب و شمع به افسانه بسوخت

(17)

From the fire of my heart, my chest in grief for the Beloved consumed.
In this house, was a fire, that the house consumed.

From the farness of the Heart-Ravisher, my body melted:
From Love's fire for the Beloved's face, my soul consumed.

Behold the heart's burning! For, from the great fire of my tears, the candle's heart,
Last night, from Love's desire, like the moth, consumed.

Strange it is not that the Friends are heart-consuming:
When out of myself, I went, the stranger's heart consumed.

The water of the tavern took my religious garment of austerity:
My house of reason, the fire of the tavern consumed.

As the cup of my heart broke from the repentance that I made,
My liver, like a wine flagon, without wine and the tavern, consumed.

O Admonisher! make little talk; come back. For, the man of my eye
Plucked, from off my head, the religious garment; and, in thanks, consumed.

Hafez! Abandon idle talk; and, awhile, drink wine:
For, last night, we slept not; and, with this idle talk, the candle consumed.

(18)

ساقیا آمدن عید مبارک بادت
وان مواعید که کردی مرواد از یادت

در شگفتم که در این مدت ایام فراق
برگرفتی ز حریفان دل و دل می دادت

برسان بندگی دختر رز گو به در آی
که دم و همت ما کرد ز بند آزادت

شادی مجلسیان در قدم و مقدم توست
جای غم باد مر آن دل که نخواهد شادت

شکر ایزد که ز تاراج خزان رخنه نیافت
بوستان سمن و سرو و گل و شمشادت

چشم بد دور کز آن تفرقهات باز آورد
طالع نامور و دولت مادرزادت

حافظ از دست مده دولت این کشتی نوح
ور نه طوفان حوادث ببرد بنیادت

(18)

O Saki! be the coming of the new year auspicious to thee:
And these promises thou madest, let them not go from thy memory.

In astonishment, I am that, at this period of time of separation,
Thou tookest up thy heart from the companions; and he gave thee his heart.

Cause the attendance of the daughter of the vine to reach. Say: come out:
For the breath of resolution of us hath made thee free of the bond.

In the foot of thy arrival, is the joy of the people of the assembly
Griefs place be every heart that joy wisheth thee not!

Thanks to God that from this autumnal wind, no injury received
Thy garden of the jasmine, of the cypress, of the rose, and of the tox-tree.

Far, the evil eye! For, from that separation, happily brought back
Thee, renowned fortune and mother-born luck.

Hafez! From the hand, surrender not association with this Ark of Noah:
If not, thy foundation the deluge of vicissitudes will take.

(19)

ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست
منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست

شب تار است و ره وادی ایمن در پیش
آتش طور کجا موعد دیدار کجاست

هر که آمد به جهان نقش خرابی دارد
در خرابات بگویند که هشیار کجاست

آن کس است اهل بشارت که اشارت داند
نکته‌ها هست بسی محرم اسرار کجاست

هر سر موی مرا با تو هزاران کار است
ما کجاییم و ملامت گر بی‌کار کجاست

عقل دیوانه شد آن سلسله مشکین کو
دل ز ما گوشه گرفت ابروی دلدار کجاست

ساقی و مطرب و می جمله مهیاست ولی
عیش بی یار مهیا نشود یار کجاست

حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج
فکر معقول بفرما گل بی خار کجاست

(19)

O fragrant morning breeze! The Beloved's rest-place is where?
The dwelling of that Moon, Lover-slayer, Sorcerer, is where?

Dark is the night; and in front, the path of the Valley of Aiman:
The fire of Toor where? The time and the place of promise of beholding is where?

Whoever came to this world hath the mark of ruin:
In the tavern, ask ye saying: "The sensible one is where?"

One of glad tidings is he who knoweth the sign:
Many are the subtleties. The confidant of mysteries is where?

Every hair-tip of mine hath a thousand bits of work with Thee:
We, are where? And, the reproacher, void of work, is where?

Reason hath become distraught: that musky tress, where?
From us, the heart hath taken the corner: the eye-brow of the heart-possessor - is where?

The cup, and the minstrel, and the rose, all are ready.
But, ease without the Beloved is not attainable. The Beloved is where?

Hafez! grieve not of the autumn wind in the sward of the world:
Exercise reasonable thought. The rose without the thorn is where?

(20)

روزه یک سو شد و عید آمد و دل‌ها برخاست
می ز خمخانه به جوش آمد و می باید خواست

نوبه ز هدفروشان گران جان بگذشت
وقت رندی و طرب کردن رندان پیدااست

چه ملامت بود آن را که چنین باده خورد
این چه عیب است بدین بی‌خردی وین چه خطاست

باده نوشی که در او روی و ریایی نبود
بهتر از ز هدفروشی که در او روی و ریاست

ما نه رندان ریاییم و حریفان نفاق
آن که او عالم سر است بدین حال گواست

فرض ایزد بگذاریم و به کس بد نکنیم
و ان چه گویند روا نیست نگوییم رواست

چه شود گر من و تو چند قدح باده خوریم
باده از خون رزان است نه از خون شماس

این چه عیب است کز آن عیب خلل خواهد بود
ور بود نیز چه شد مردم بی‌عیب کجاست

(20)

The fast a side hath gone; and the Id hath come; and hearts have risen:
In the wine-house, the wine hath come into tumult; and it is necessary to ask.

The season of austerity boasters, weighty of life, hath passed:
Hath risen, the time of gladness and of joy-making of profligates.

Him, who like us drinketh the cup, what reproach reacheth?
In regard to the profligate lover, neither is defect, nor is fault.

That wine-drinker in whom is neither the face, nor hypocrisy,
Is better than an austerity-boaster, in whom is the face of hypocrisy.

We are neither hypocritical profligates, nor the companions of hypocrisy:
Witness to this state is He, who “is the Knower-of-hearts.”

The ordinances of God, we perform; and do evil to none:
Whatever they say is “unlawful,” we say not “it is lawful.”

What mattereth it - if thou and I drink some goblets of wine?
Wine is of the blood of grapes; it is not of your blood.

This is not the defect that, from this defect, injury will be:
And if it be the defect, what matter? The man without defect is where?

(21)

دل و دینم شد و دلبر به ملامت برخاست
گفت با ما منشین کز تو سلامت برخاست

که شنیدی که در این بزم دمی خوش بنشست
که نه در آخر صحبت به ندامت برخاست

شمع اگر زان لب خندان به زبان لافی زد
پیش عشاق تو شب‌ها به غرامت برخاست

در چمن باد بهاری ز کنار گل و سرو
به هواداری آن عارض و قامت برخاست

مست بگذشتی و از خلوتیان ملکوت
به تماشای تو آشوب قیامت برخاست

پیش رفتار تو پا برنگرفت از خجلت
سرو سرکش که به ناز از قد و قامت برخاست

حافظ این خرقة بینداز مگر جان ببری
کاتش از خرقة سالوس و کرامت برخاست

(21)

Went heart and faith; and the Heart-Ravisher with reproach arose,
And said: "Sit not with me; for, from thee, safety hath risen."

Of whom heardest thou, who at this banquet, hath awhile sat happy:
Who, at the end of the companionship, not in remorse hath risen.

If, with its tongue, the candle expressed a boast of that laughing face
In fine, nights before thy lovers, it hath risen.

In the sward, from the border of the rose and the cypress, the spring breeze,
In longing for that cheek and stature of Thine, hath risen.

Intoxicated, Thou passedest by, and from the Khilvatis of angels
The tumult of resurrection at the sight of Thee hath risen.

Before thy gait, from shame its foot uplifted not,
The head-extending cypress that, with grace of stature and of form, hath risen.

Hafez! cast off this religious garment. Perchance thou mayst take thy life:
For, from the religious garment of hypocrisy and of miracle, fire hath risen.

(22)

چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست
سخن شناس نه‌ای جان من خطا این جاست

سرم به دنیی و عقبی فرو نمی‌آید
تبارک الله از این فتنه‌ها که در سر ماست

در اندرون من خسته دل ندانم کیست
که من خموشم و او در فغان و در غوغاست

دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب
بنال هان که از این پرده کار ما به نواست

مرا به کار جهان هرگز التفات نبود
رخ تو در نظر من چنین خوشش آراست

نخفته‌ام ز خیالی که می‌پزد دل من
خمار صدشبه دارم شرابخانه کجاست

چنین که صومعه آلوده شد ز خون دلم
گرم به باده بشوید حق به دست شماست

از آن به دیر مغانم عزیز می‌دارند
که آتشی که نمیرد همیشه در دل ماست

چه ساز بود که در پرده می‌زد آن مطرب
که رفت عمر و هنوزم دماغ پر ز هواست

ندای عشق تو دیشب در اندرون دادند
فضای سینه حافظ هنوز پر ز صداست

(22)

O Heart-ravisher! thou art not a speech-recognizer. Here, the fault is:
When thou hearest the speech of people of heart speak not saying: "A fault it is."

Neither to this world, nor to the next world, boweth my head
Blessed be God! for this tumult that, in our head, is.

Within this shattered heart, I know not who is.
For, I am silent; and in clamour and tumult, it is.

Forth from the screen, went my heart. O Minstrel! where art thou?
Ho! sing. For, on account of this note, in melody, our work is.

To the world's work, never was 'attention mine;
In my sight, Thy face its happy adorer thus is.

From a fancy that I mature, nights I have not slept:
Wine-sickness of a hundred nights, I have: the wine-house, where is?

With my heart's blood, thus it is that the cloister became stained:
If ye wash me in wine, lawful at your hand it is?

In the cloister of the magians, me dear they hold for the reason
That, in our heart, a fire that dieth not ever is.

What was the melody that last night, the minstrel played?
Life passed; and yet, full of that melody, my brain is?

Last night, within my heart, the announcement of love for Thee, they gave
Yet, with desire, full of that voice, the plain of my heart is?

(23)

خیال روی تو در هر طریق همره ماست
نسیم موی تو پیوند جان آگه ماست

به رغم مدعیانی که منع عشق کنند
جمال چهره تو حجت موجه ماست

ببین که سیب زنخدان تو چه می‌گوید
هزار یوسف مصری فتاده در چه ماست

اگر به زلف دراز تو دست ما نرسد
گناه بخت پریشان و دست کوتاه ماست

به حاجب در خلوت سرای خاص بگو
فلان ز گوشه نشینان خاک درگه ماست

به صورت از نظر ما اگر چه محبوب است
همیشه در نظر خاطر مرفه ماست

اگر به سالی حافظ دری زند بگشای
که سال هاست که مشتاق روی چون مه ماست

(23)

In every path of Islam, the image of Thy face fellow traveler of ours is.
Ever, the perfume of Thy hair, the soul-informer of ours is.

In grief of those claimants, who forbid love,
The beauty of Thy face, the approved argument of ours is.

Behold, what saith the apple of Thy chin!
“Many a Yusuf of Egypt fallen into the pit, of ours is.”

If to our hand reach not Thy long tress,
The sin of the perturbed fortune, and of the short-hand of ours is.

To the chamberlain of the door of the private chamber, say:
“Of those corner-sitting, a certain one, the dust of the court of Ours is.

Although, apparently, He is veiled from our sight,
He, ever, in the sight of the tranquil heart, of ours is.

If, as a beggar, Hafez knock that door, open:
For, it is years since he, desirous of the moon-like face of Ours was.

(24)

مطلب طاعت و پیمان و صلاح از من مست
که به پیمانه کشی شهره شدم روز الست

من همان دم که وضو ساختم از چشمه عشق
چار تکبیر زدم یک سره بر هر چه که هست

می بده تا دهمت آگهی از سر قضا
که به روی که شدم عاشق و از بوی که مست

کمر کوه کم است از کمر مور این جا
ناامید از در رحمت مشو ای باده پرست

بجز آن نرگس مستانه که چشمش مرساد
زیر این طارم فیروزه کسی خوش ننشست

جان فدای دهنش باد که در باغ نظر
چمن آرای جهان خوشتر از این غنچه نیست

حافظ از دولت عشق تو سلیمانی شد
یعنی از وصل تو اش نیست بجز باد به دست

(24)

From me intoxicated, is the desire of devotion and of covenant, and of rectitude;
For, in Eternity without beginning, I became renowned for wine-drinking.

The every moment when, with the fountain of Love, I performed ablution,
I expressed completely on all that is, four Laudations, Allah Akbar!

Give wine that I may give thee news of the mystery of Fate:
By whose face, I became a Lover; and by whose perfume, intoxicated.

Here, less than the ants' waist is the waist of the mountain:
O wine-worshipper! Be not hopeless of the door of God's mercy.

Save that intoxicated eye the eye reach him not!
None state happy beneath this turquoise vault.

Be my soul the ransom of Thy mouth! For, in the garden of vision,
The Parterre-arrayer of the World established no rose-bud more sweet than this
rose-bud.

Through the fortune of Love for thee, Hafez became a Soleiman:
That is Or Union with thee, he hath naught in hand save wind.

(25)

شکفته شد گل حمرا و گشت بلبل مست
صلای سرخوشی ای صوفیان باده پرست

اساس توبه که در محکمی چو سنگ نمود
ببین که جام زجاجی چه طرفه‌اش بشکست

بیار باده که در بارگاه استغنا
چه پاسبان و چه سلطان چه هوشیار و چه مست

از این رباط دودر چون ضرورت است رحیل
رواق و طاق معیشت چه سر بلند و چه پست

مقام عیش میسر نمی‌شود بی‌رنج
بلی به حکم بلا بسته‌اند عهد الست

به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می‌باش
که نیستیست سرانجام هر کمال که هست

شکوه آصفی و اسب باد و منطق طیر
به باد رفت و از او خواجه هیچ طرف نبست

به بال و پر مرو از ره که تیر پرتابی
هوا گرفت زمانی ولی به خاک نشست

زبان کلک تو حافظ چه شکر آن گوید
که گفته سخنت می‌برند دست به دست

(25)

Blossomed is the red rose; and intoxicated is the nightingale;
The invitation to merriment O Lovers, wine-worshipping!

The foundation of penitence that, firm as a rock, appeared,
How the crystal cup hath shattered it, behold!

Bring wine! for, in the Court of the Independent One,
Whether the shepherd or the Sultan; whether sensible or insensible

Since there is necessity for departing from this Inn of two doors.
The gallery and the arch of thy living, whether lofty or low

Unattainable, is the place of ease without toil:
Yes: with the decree of calamity they established the “day of Alast.”

Grieve neither at existence nor at non-existence: Be thy mind, happy.
For the end of every perfection that is - is non-existence.

The pomp of being an Asaf, the wind-steed, and the language of birds
Went to the wind; and from them, the Khwaja obtained no profit.

With the wing and the feather go not from the Path. For, the arrow far-flying
Keepeth, the air awhile; but, at last, lieth in the dust.

Hafez! What thanks, uttereth the tongue of thy reed for the reason that
They take the utterance of its speech from hand to hand?

(26)

زلف آشفته و خوی کرده و خندان لب و مست
پیرهن چاک و غزل خوان و صراحی در دست

نرگسش عربده جوی و لبش افسوس کنان
نیم شب دوش به بالین من آمد بنشست

سر فرا گوش من آورد به آواز حزین
گفت ای عاشق دیرینه من خوابت هست

عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند
کافر عشق بود گر نشود باده پرست

برو ای زاهد و بر دردکشان خرده مگیر
که ندادند جز این تحفه به ما روز الست

آن چه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم
اگر از خمر بهشت است و گر باده مست

خنده جام می و زلف گره گیر نگار
ای بسا توبه که چون توبه حافظ بشکست

(26)

Tress dishevelled; sweat expressed; lip laughing; intoxicated;
Garment rent; song-singing; goblet in His hand;

Eye, contest-seeking; lip lamenting
Came, at midnight, last night, to my pillow; sate.

To my ear, He brought His head; in a low soft voice,
Said: "O my distraught Lover! sleep is thine".

That Aref, to whom they give wine like this, night-watching
Is infidel to love, if he be not wine-worshipper.

O Zahed! go: seize not a small matter against the drinkers of wine-dregs:
For, save this gift, naught did they give us on the day of Alast.

Of whatever, He poured into our cup, we have drunk;
Whether it be of the wine of Paradise, or of the cup of intoxication.

The laughter of the cup of wine; and the knot-seizing tress of the Beloved
O many a repentance, hath it shattered like the repentance of Hafez

(27)

در دیر مغان آمد یارم قدحی در دست
مست از می و میخواران از نرگس مستش مست

در نعل سمنند او شکل مه نو پیدا
وز قد بلند او بالای صنوبر پست

آخر به چه گویم هست از خود خبرم چون نیست
وز بهر چه گویم نیست با وی نظرم چون هست

شمع دل دمسازم بنشست چو او برخاست
و افغان ز نظر بازان برخاست چو او بنشست

گر غالیه خوش بو شد در گیسوی او پیچید
ور وسمه کمانکش گشت در ابروی او پیوست

بازای که باز آید عمر شده حافظ
هر چند که ناید باز تیری که بشد از شست

(27)

Into the Magian's cloister, came my Friend a goblet in His hand:
With wine intoxicated, He with his eye intoxicated the wine-drinkers.

In His steed's hoof, appeared the form of the new moon
From His lofty stature, low, the stature of the lofty cypress.

Well, wherefore, shall I say: "Existence" when no knowledge of myself is mine?
Wherefore shall I say: "Non-existence" when my expectation is with Him?

When He arose, the candle of the heart of friends went out:
When He sate down, the spectators' clamour arose.

If noisome civet became fragrant, it was associated with His tress:
If indigo became a bowman, it was associated with His eye-brow.

Come back that Hafez's spent life may come back:
Although the arrow that hath sped from the aim cometh not back.

(28)

به جان خواجه و حق قدیم و عهد درست
که مونس دم صبحم دعای دولت توست

سرشک من که ز طوفان نوح دست برد
ز لوح سینه نیارست نقش مهر تو شست

بکن معامله‌ای وین دل شکسته بخر
که با شکستگی ارزد به صد هزار درست

زبان مور به آصف دراز گشت و رواست
که خواجه خاتم جم یاه کرد و بازنجست

دلا طمع مبر از لطف بی‌نهایت دوست
چو لاف عشق زدی سر بباز چابک و چست

به صدق کوش که خورشید زاید از نفست
که از دروغ سیه روی گشت صبح نخست

شدم ز دست تو شیدای کوه و دشت و هنوز
نمی‌کنی به ترحم نطق سلسله سست

مرنج حافظ و از دلبران حافظ مجوی
گناه باغ چه باشد چو این گیاه نرست

(28)

By the Khwaja's soul, and by ancient right, and by true covenant,
That, at the breath of dawn, prayer for thy welfare is my companion.

My tears, that surpass Noah's deluge,
Have not washed the picture of Thy love from the heart's tablet.

Strike the bargain; purchase this shattered heart,
That, despite its shattered state, is worth many an unshattered.

Against Asaf, the tongue of the ant became long in reproach; and, it is lawful:
For, the Khwaja lost the seal of Jam; and, sought not.

O heart! of the endless kindness of the Friend hope, sever not:
When thou boastest of love, quickly and instantly play thy head.

Be honest and see the sun comes out of thy breath
At the outset, the liar was disgraced.

By Thy hand, I became distraught for the mountain and the plain:
In pity Thou loosest not my waist-chain.

Hafez! grieve not! and constancy from heart-ravishers seek not:
The crime of the garden, what is it, when this grass hath not sprung.

(29)

ما را ز خیال تو چه پروای شراب است
خم گو سر خود گیر که خمخانه خراب است

گر خمر بهشت است بریزید که بی دوست
هر شربت عذیم که دهی عین عذاب است

افسوس که شد دلبر و در دیده گریان
تحریر خیال خط او نقش بر آب است

بیدار شو ای دیده که ایمن نتوان بود
زین سیل دمام که در این منزل خواب است

معشوق عیان می‌گذرد بر تو ولیکن
اغیار همی‌بیند از آن بسته نقاب است

گل بر رخ رنگین تو تا لطف عرق دید
در آتش شوق از غم دل غرق گلاب است

سبز است در و دشت بیا تا نگذاریم
دست از سر آبی که جهان جمله سراب است

در کنج دماغ مطلب جای نصیحت
کاین گوشه پر از زمزمه چنگ و رباب است

حافظ چه شد از عاشق و رند است و نظرباز
بس طور عجب لازم ایام شباب است

(29)

With fancy for Thee, what desire for wine is ours?
To the jar say: "Take thy head; for the jar-house is ruined."

If it be the wine of Paradise, spill it. For without the Friend,
Every draft of sweet water that thou givest is the very essence of torment.

Alas! The Heart-Ravisher hath departed; and in the weeping eye
The picturing of the fancy of a letter from Him is the picture on water.

O eye! be vigilant. For, one cannot be safe,
From this lasting torrent that occurreth in the stage of sleep.

The Beloved One openly passeth, by thee; but
Keepeth seeing strangers. On that account, the Beloved is veil-bound.

Since the rose beheld the grace of sweet on thy colored cheek,
In envy's fire, through the heart's grief, it is immersed in rose-water.

The world around is green and so green,
but the world is only a mirage.

In the corner of my brain, seek no place of counsel:
For this cell is full of the hum of the harp and of the ribab.

If Hafez be lover, or profligate, or glance-player, what then?
In the time of youth, many a strange way is necessary.

(30)

زلفت هزار دل به یکی تار مو ببست
راه هزار چاره گر از چار سو ببست

تا عاشقان به بوی نسیمش دهند جان
بگشود نافه‌ای و در آرزو ببست

شیدا از آن شدم که نگارم چو ماه نو
ابرو نمود و جلوه گری کرد و رو ببست

ساقی به چند رنگ می اندر پیاله ریخت
این نقش‌ها نگر که چه خوش در کدو ببست

یا رب چه غمزه کرد صراحی که خون خم
با نعره‌های قلقلش اندر گلو ببست

مطرب چه پرده ساخت که در پرده سماع
بر اهل وجد و حال در های و هو ببست

حافظ هر آن که عشق نورزید و وصل خواست
احرام طوف کعبه دل بی وضو ببست

(30)

With a single hair of its, a thousand hearts, the tress bound,
The path of a thousand remedies bound.

So that all may give their soul to the perfume of the great breeze,
He opened the musk-pod; and, the door of desire bound.

Distraught, I became on that account that, my Beloved, like the new moon
His eye-brow, displayed; gracefully moved; and His face bound.

The Saki poured, into the cup, the wine of many colors:
These pictures, behold how beautifully in the wine-vessel, he bound.

O Lord! What glance of sorcery made the long-necked goglet, that the blood of the jar,
Notwithstanding the sweet sounds of its guggling, its throat bound.

In the circle of sama', what note played the minstrel that
On the people of joy and understanding, the door of lowly matters he bound?

Hafez! Who practiced not love; and union desired
Without ablution, the Ihram of the Tawf of the Ka'ba, bound.

(31)

آن شب قدری که گویند اهل خلوت امشب است
یا رب این تاثیر دولت در کدامین کوکب است

تا به گیسوی تو دست ناسزایان کم رسد
هر دلی از حلقه‌ای در ذکر یارب یارب است

کشته چاه زنخدان توام کز هر طرف
صد هزارش گردن جان زیر طوق غیغب است

شهسوار من که مه آینه دار روی اوست
تاج خورشید بلندش خاک نعل مرکب است

عکس خوی بر عارضش بین کافتاب گرم رو
در هوای آن عرق تا هست هر روزش تب است

من نخواهم کرد ترک لعل یار و جام می
زاهدان معذور داریدم که اینم مذهب است

آن که ناوک بر دل من زیر چشمی می‌زند
قوت جان حافظش در خنده زیر لب است

آب حیوانش ز منقار بلاغت می‌چکد
زاغ کلک من به نام ایزد چه عالی مشرب است

(31)

What men of our closed circle call “the Night of Power” to-night is.
O Lord! from what constellation, this effect of fortune is?

In order that the hand of those unfit may rarely reach Thy trees,
Every heart, in the circle, in the prayer of “O Lord! O Lord!” is.

I am one slain by Thy chin-dimple. For, from every side,
Beneath Thy chin-dimple, many a neck of souls is.

My horseman, the mirror-holder of whose face is the moon,
The crown of the lofty sun, the dust of the hoof of his steed is.

Behold the reflection of sweat on His cheek! For the sun, ardent of face.
As long as it is, daily in desire of this sweat, ardent is.

I will not abandon the ruby lip of the Beloved, nor the wine-cup,
Zaheds! hold me excused: for, my religious order, this is.

Who beneath his eye dischargeth an arrow at my heart,
In the smile beneath His lip the life-sustenance of Hafez is.

The water of life trickleth from the beak of my eloquence.
In God’s name! what a lofty drinker the black crow of my pen is!

(32)

خدا چو صورت ابروی دلگشای تو بست
گشاد کار من اندر کرشمه‌های تو بست

مرا و سرو چمن را به خاک راه نشانند
ز مانده تا قصب نرگس قبای تو بست

ز کار ما و دل غنچه صد گره بگشود
نسیم گل چو دل اندر پی هوای تو بست

مرا به بند تو دوران چرخ راضی کرد
ولی چه سود که سر رشته در رضای تو بست

چو نافه بر دل مسکین من گره مفکن
که عهد با سر زلف گره گشای تو بست

تو خود وصال دگر بودی ای نسیم وصال
خطا نگر که دل امید در وفای تو بست

ز دست جور تو گفتم ز شهر خواهم رفت
به خنده گفت که حافظ برو که پای تو بست

(32)

When the form of thy heart alluring eye-brow, God established.
In thy glances, the solving of my work, He established.

From my heart and the heart of the bird of the sword. He took ease,
When, in the morn, the heart of both in lament for thee, He established.

From our work, and from the heart of the rose-bud, a hundred knots it loosed,
When, in desire of thee, its own heart the breeze of the rose established.

With Thy bond, the sphere's revolution made me content:
But, what profit, when, the end of the thread in Thy will, it established.

On my wretched heart, cast not a knot like the musk-pod.
For, with Thy tress, knot-loosening, a covenant it established.

O Breeze of union! thou thyself wast another life:
Behold my fault that, hope in fidelity to Thee, my heart established.

I said: "On account of thy violence, I shall depart from the city:"
Laughing, the beloved spake saying: "Hafez! go Thy foot, who established?"

(33)

خلوت گزیده را به تماشا چه حاجت است
چون کوی دوست هست به صحرای چه حاجت است

جانا به حاجتی که تو را هست با خدا
کخر دمی بپرس که ما را چه حاجت است

ای پادشاه حسن خدا را بسوختیم
آخر سال کن که گدا را چه حاجت است

ارباب حاجتیم و زبان سال نیست
در حضرت کریم تمنا چه حاجت است

محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست
چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است

جام جهان نماست ضمیر منیر دوست
اظهار احتیاج خود آن جا چه حاجت است

آن شد که بار منت ملاح بردمی
گوهر چو دست داد به دریا چه حاجت است

ای مدعی برو که مرا با تو کار نیست
احباب حاضرند به اعدا چه حاجت است

ای عاشق گدا چو لب روح بخش یار
می داندت وظیفه تقاضا چه حاجت است

حافظ تو ختم کن که هنر خود عیان شود
با مدعی نزاع و محاکا چه حاجت است

(33)

To him that hath chosen solitude, of the spectacle is what need?
When the street of the Beloved is, of the desert is what need?

O Soul! By the need of God that is thine,
At last, a moment, ask, saying: "Ours is what need?"

O Sovereign of beauty! For God's sake, I consumed.
At last ask, saying: The beggar's, is what need?

We are the Lords of need, and is no tongue to question:
In the presence of the Merciful One, petitioning is what need?

If intention be Thine against our life, there is no need of pretence:
When the chattels are Thine, of plunder, is what need?

The cup, world-displaying is the luminous mind of the Friend:
Then, of the revealing of my own necessity is what need?

Past is that time when I used to bear the burden of favor of the Sailor:
When the jewel appeared, of the Ocean is what need?

O beggar-lover! when the soul-giving lip of the Beloved
Knoweth thee, petitioning for an allowance is what need?

O pretender! go: I have naught with thee:
Dear friends are present. Of enemies is what need?

Hafez! End thy verse: for skill itself becometh clear:
Disputation and contention with the pretender is what need?

(34)

رواق منظر چشم من آشیانه توست
کرم نما و فرود آ که خانه خانه توست

به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل
لطیفه‌های عجب زیر دام و دانه توست

دلت به وصل گل ای بلبل صبا خوش باد
که در چمن همه گلبنانگ عاشقانه توست

علاج ضعف دل ما به لب حوالت کن
که این مفرح یاقوت در خزانه توست

به تن مقصرم از دولت ملازمتت
ولی خلاصه جان خاک آستانه توست

من آن نیم که دهم نقد دل به هر شوخی
در خزانه به مهر تو و نشانه توست

تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار
که توسنی چو فلک رام تازیانه توست

چه جای من که بلغزد سپهر شعبده باز
از این حیل که در انبانه بهانه توست

سرود مجلس است اکنون فلک به رقص آرد
که شعر حافظ شیرین سخن ترانه توست

(34)

The chamber of vision of my eye is the dwelling of Thine:
Show courtesy, and alight, for this house is the House of Thine.

By the grace of mole and of down. Thou scratchedest the heart of Arefs:
Wondrous, are the subtleties beneath the snare of the grain of Thine.

O nightingale! glad of heart be, in union with the rose;
For, in the sward, the amorous warbling all is thine.

To Thy lip, entrust the remedy for our feeble heart.
For exhilarating is the ruby-medicine, in the treasury of Thine.

In body, unworthy of Thy service am I;
But my soul, its essence is the dust of the threshold of Thine.

Not that one am I to give my heart's coin to every impudent one:
Is the treasure door with the seal of Thine, and the mark of Thine.

O horseman, excellent of work! what a magician indeed thou art,
That an impetuous steed, like the sky, is obedient to the whip of thine.

My place, what? When the sky, the juggler, staggereth
At the sorceries that are in the store-house of pastime of Thine.

Now, the melody of Thy assembly bringeth the sky to dancing;
For, the verse of Hafez, sweet of speech, is the melody of Thine.

(35)

برو به کار خود ای واعظ این چه فریادست
مرا فتاد دل از ره تو را چه افتادست

میان او که خدا آفریده است از هیچ
دقیقه ایست که هیچ آفریده نگشادست

به کام تا نرساند مرا لیش چون نای
نصیحت همه عالم به گوش من بادست

گدای کوی تو از هشت خلد مستغنیست
اسیر عشق تو از هر دو عالم آزادست

اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی
اساس هستی من زان خراب آبادست

دلا منال ز بیداد و جور یار که یار
تو را نصیب همین کرد و این از آن دادست

برو فسانه مخوان و فسون مدم حافظ
کز این فسانه و افسون مرا بسی یادست

(35)

O admonisher! Go about thy own work: what is this tumult?
From the hand, my heart hath fallen: what hath befallen thee?

The connection with Him, which God out of naught hath created
Is a subtlety which no created being hath solved.

So long as His lip causeth me not to reach my desire, like the reed.
In my ear, the counsel of the whole world is like wind.

Independent of the eight abodes of Paradise is the beggar of Thy street:
Free of both worlds is Thy bound captive.

Although love's intoxication hath received me; yet,
By that intoxication, the foundation of own existence is prosperous.

O heart! bewail not of the injustice of Thy beloved's violence. For, the Beloved
Hath thus advised thee: and this is justice.

Hafez! Go; utter no tale; breathe no majestic verse,
For I remember many a one of these wondrous conceits and magic verses.

(36)

تا سر زلف تو در دست نسیم افتادست
دل سودازده از غصه دو نیم افتادست

چشم جادوی تو خود عین سواد سحر است
لیکن این هست که این نسخه سقیم افتادست

در خم زلف تو آن خال سیه دانی چیست
نقطه دوده که در حلقه جیم افتادست

زلف مشکین تو در گلشن فردوس عذار
چیست طاووس که در باغ نعیم افتادست

دل من در هوس روی تو ای مونس جان
خاک راهیست که در دست نسیم افتادست

همچو گرد این تن خاکی نتواند برخاست
از سر کوی تو زان رو که عظیم افتادست

سایه قد تو بر قالبم ای عیسی دم
عکس روحیست که بر عظم رمیم افتادست

آن که جز کعبه مقامش نبند از یاد لب
بر در میکرده دیدم که مقیم افتادست

حافظ گمشده را با غمت ای یار عزیز
اتحادیست که در عهد قدیم افتادست

(36)

Since thy tress-tip, into the power of the breeze, fell,
My distraught heart, into two pieces on account of grief, fell.

In the midst of the dark morning, is thy eye of sorcery:
This is the degree, whereto this prescription, ineffective fell.

That mole in the curve of thy tress knowest thou what it is?
A dot of ink, that, in the curve of Jim fell.

In the rose-bed of the garden of thy cheek, thy musky tress,
What is it? A peacock, that, in the garden of delights, fell.

O Friend of my soul! In desire of thy perfume, my heart,
Behind the wind, as road-dust, fell.

Like the dust, this dusty body cannot rise
From the head of thy street since it severely fell.

O thou of Isa breath! the shade of thy cypress on my body,
Is the reflection of a soul, that, on the rotten bone, fell.

In memory of Thy lip, that one, whose place is none save the Ka'ba,
I saw that, a dweller, at the Tavern-door, him befell.

O dear soul! With grief for thee, to Hafez heart-lost
Is a great friendship that, in the ancient covenant, fell.

(37)

بیا که قصر امل سخت سست بنیادست
بیار باده که بنیاد عمر بر بادست

غلام همت آنم که زیر چرخ کبود
ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست

چه گویمت که به میخانه دوش مست و خراب
سروش عالم غیبم چه مژده‌ها دادست

که ای بلندنظر شاهباز سدره نشین
نشیم تو نه این کنج محنت آبادست

تو را ز کنگره عرش می‌زنند صفیر
ندانمت که در این دامگه چه افتادست

نصیحتی کنمت یاد گیر و در عمل آر
که این حدیث ز پیر طریقتم یادست

غم جهان مخور و پند من مبر از یاد
که این لطیفه عشقم ز ره روی یادست

رضا به داده بده وز جبین گره بگشای
که بر من و تو در اختیار نگشادست

مجو درستی عهد از جهان سست نهاد
که این عجوز عروس هزار دامادست

نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل
بنال بلبل بی دل که جای فریادست

حسد چه می‌بری ای سست نظم بر حافظ
قبول خاطر و لطف سخن خدادادست

(37)

Come! For most unstable is the foundation of the Palace of Hope:
Bring the cup; for the foundation of Life is on the wind.

Beneath the azure vault, I am that slave of resolution, who
Is free from whatever taketh color of attachment.

What shall I tell thee? Last night, in the wine-tavern, completely intoxicated.
Me, Jibrail of the invisible world gave tidings how glad,

Saying: "O Falcon of lofty visions sitting on the Sidra tree
"Not thy nest. is this corner full of woe.

"From highest Heaven's pinnacle, they utter a cry for thee:
"In this snare-place, I know not what hath befallen thee."

Counsel, I proffer thee: take it to mind: bring it into action:
For, from the Pir of Tarikat, I recollect this matter.

Suffer not grief for the World: take not my counsel from thy mind:
For, from a wayfarer, I recollect this sweet saying:

"Give contentment to that given; unloose the frown from thy forehead:
"For, the door of choice is not open to me and thee."

From the world of unstable nature, seek hot uprightness of covenant:
For, this old woman is the bride of a thousand Lovers.

In the smile of the rose, is no trace of the covenant of fidelity:
O nightingale-lover; beware; for it is the place of wail.

O languid verse! wherefore bearest thou envy towards Hafez?
God-given are the acceptance of the hear;: and the grace of speech

(38)

بی مهر رخت روز مرا نور نماندست
وز عمر مرا جز شب دیجور نماندست

هنگام وداع تو ز بس گریه که کردم
دور از رخ تو چشم مرا نور نماندست

می‌رفت خیال تو ز چشم من و می‌گفت
هیئات از این گوشه که معمور نماندست

وصل تو اجل را ز سرم دور همی‌داشت
از دولت هجر تو کنون دور نماندست

نزدیک شد آن دم که رقیب تو بگوید
دور از رخت این خسته رنجور نماندست

صبر است مرا چاره هجران تو لیکن
چون صبر توان کرد که مقدور نماندست

در هجر تو گر چشم مرا آب روان است
گو خون جگر ریز که معذور نماندست

حافظ ز غم از گریه نپرداخت به خنده
ماتم زده را داعیه سور نماندست

(38)

Without the sun of Thy cheek, light for my day, hath remained not
And of my life, save the blackest night, aught hath remained not.

At the time of farewell to Thee, from much weeping that I made,
Far from Thy face! to my eye, light hath remained not.

From my eye, Thy image departed; and said:
“Alas, inhabited, this corner hath remained not.”

Union with Thee kept death from my head:
Now, from the fortune of separation from Thee, far, it hath remained not.

Near is that moment when the watcher shall say:
Far, from thy door! “That abandoned shattered one hath remained not.”

For me, patience is the remedy for separation from Thee. But,
How can one exercise patience when power hath remained not?

In separation from Thee, if to my eye no water remained,
Say: “Spill the blood of the liver; for excuse hath remained not.”

Through grief and weeping, Hafez engaged not in laughter,
To the grief-stricken one, desire for the feast, hath remained not.

(39)

باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است
شمشاد خانه پرور ما از که کمتر است

ای نازنین پسر تو چه مذهب گرفته‌ای
کت خون ما حلالتر از شیر مادر است

چون نقش غم ز دور ببینی شراب خواه
تشخیص کرده‌ایم و مداوا مقرر است

از آستان پیر مغان سر چرا کشیم
دولت در آن سرا و گشایش در آن در است

یک قصه بیش نیست غم عشق وین عجب
کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است

دی و عده داد و صلح و در سر شراب داشت
امروز تا چه گوید و بازش چه در سر است

شیراز و آب رکنی و این باد خوش نسیم
عیش مکن که خال رخ هفت کشور است

فرق است از آب خضر که ظلمات جای او است
تا آب ما که منبعش الله اکبر است

ما آبروی فقر و قناعت نمی‌بریم
با پادشه بگوی که روزی مقدر است

حافظ چه طرفه شاخ نباتیست کلک تو
کش میوه دلپذیرتر از شهد و شکر است

(39)

Of the cypress and the pine, what need hath my garden?
Our box-tree nurtured in the shade, is less than who?

O beloved youth! What religion hast thou adopted,
Wherein our blood is more lawful to thee than mother's milk?

Since, from afar, thou seest the picture of grief, drink wine:
The diagnosis, we have made: certain is the cure.

Forth from the threshold of the Pir of wine-sellers, why draw I my head?
In this his head, is fortune; in this his door, tranquility.

Love's pain is but one tale-no more Wonderful this
That from every one whom I hear, the tale is not repeated.

Last night, He gave promise; and, in His head, had the wine:
To-day, let us see what He saith; in His head is what.

Shiraz and the water of Ruknabad, and the breeze of pleasant air,
Them, contemn not; for they are the lustre of adornment of seven territories of the world.

From the water of life of Khizr, whose place is the Land of Darkness, it is far
Up to our water, whose fountain is Allah-u Akbar.

We take not the honor of poverty and of contentment:
To the king, speak saying: Daily victuals are destined.

Hafez! how strange, the twig of candy is thy reed,
Whose fruit is more heart-pleasing than honey and sugar.

(40)

المنه لله که در میکده باز است
زان رو که مرا بر در او روی نیاز است

خم ها همه در جوش و خروشنند ز مستی
وان می که در آن جاست حقیقت نه مجاز است

از وی همه مستی و غرور است و تکبر
وز ما همه بیچارگی و عجز و نیاز است

رازی که بر غیر نگفتیم و نگوییم
با دوست بگوییم که او محرم راز است

شرح شکن زلف خم اندر خم جانان
کوته نتوان کرد که این قصه دراز است

بار دل مجنون و خم طره لیلی
رخساره محمود و کف پای ایاز است

بردوخته ام دیده چو باز از همه عالم
تا دیده من بر رخ زیبای تو باز است

در کعبه کوی تو هر آن کس که بیاید
از قبله ابروی تو در عین نماز است

ای مجلسیان سوز دل حافظ مسکین
از شمع بپرسید که در سوز و گداز است

(40)

Thanks be to God that the door of the wine-tavern open, is.
In such a way that, my face of supplication upon its door is.

Through intoxication, all in tumult and shout are the jars;
And that wine that in that place true is, not illusory, is.

From Him, intoxication, and tumult, and pride: all is.
From us, helplessness, and weakness, and supplication all is.

The mystery that to the people I uttered not, and shall not utter:
To the Friend, I shall utter; for confidant of the mystery He is.

The twist of the tress, curl within curl, the explanation
One cannot shorten; for long this story is.

The load of Majnun's heart; and the curl of Laila's tress
The cheek Of Mahmud and the sole of the foot of Ayaz is.

Like the hawk, I have stitched up my eye from all the world:
Since, on Thy adorned cheek, my eye open is.

Whoever entereth the Ka'ba of Thy street,
'Through the Kibla of Thy eye-brow in the very act of prayer is.

O people of the assembly! the consuming of the heart of poor Hafez
Ask ye the candle that, in burning and melting is.

(41)

اگر چه باده فرح بخش و باد گل‌بیز است
به بانگ چنگ مخور می که محتسب تیز است

صراحی ای و حریفی گرت به چنگ افتد
به عقل نوش که ایام فتنه انگیز است

در آستین مرقع پیاله پنهان کن
که همچو چشم صراحى زمانه خون‌ریز است

به آب دیده بشویم خرقه‌ها از می
که موسم ورع و روزگار پرهیز است

مجوی عیش خوش از دور باژگون سپهر
که صاف این سر خم جمله دردی آمیز است

سپهر برشده پرویز نیست خون افشان
که ریزه‌اش سر کسری و تاج پرویز است

عراق و فارس گرفتی به شعر خوش حافظ
بیا که نوبت بغداد و وقت تبریز است

(41)

Though wine is joy exciting! and the breeze rose-enslaving,
Drink not wine to the sound of the harp. For bold the Muhtaseb is.

If to thy grasp fall a flagon and a Companion,
Drink with reason; for the season, fraught with calamity is.

Conceal the cup in the sleeve of the tattered garment;
For, like the wine-flagon's eye, time is blood-shedding.

With the color of wine, we cleanse the religious garments with tears:
For, the season of austerity, and the time of piety it is.

From the revolution of the inverted sphere, seek no sweet pleasure.
For all mixed with dregs the pure of this head of the wine jar is.

The up-lifted sky! Is it not the sieve blood-splattering,
Whose scattering, the head of Kasra and the crown of Parviz is?

O Hafez! thou hast captivated Iraq and Persia.
Come. For the turn of Baghdad, and the time of Tabriz is.

(42)

حال دل با تو گفتم هوس است
خبر دل شنفتم هوس است

طمع خام بین که قصه فاش
از رقیبان نهفتم هوس است

شب قدری چنین عزیز و شریف
با تو تا روز خفتم هوس است

وه که دردانه‌ای چنین نازک
در شب تار سفتم هوس است

ای صبا امشبم مدد فرمای
که سحرگه شکفتم هوس است

از برای شرف به نوک مژه
خاک راه تو رفتم هوس است

همچو حافظ به رغم مدعیان
شعر رندانه گفتم هوس است

(42)

To utter to thee the state of my heart is my desire:
To hear news of my heart is my desire.

Behold the crude desire-how the well-known tale
To conceal from the watchers is my desire.

A night of power like this, precious and holy,
To sleep with thee till day, is my desire.

Alas! the unique pearl so tender
To pierce in the dark night, is my desire.

O breeze! to-night, give help:
For, in the morning time, to blossom is my desire.

For exaltation's sake, with the point of the eye-lash
To sweep the dust of the Path is my desire.

In abhorrence of the claimants, like Hafez
To utter profligate verse is my desire.

(43)

صحن بستان ذوق بخش و صحبت یاران خوش است
وقت گل خوش باد کز وی وقت میخواران خوش است

از صبا هر دم مشام جان ما خوش می‌شود
آری آری طیب انفاس هواداران خوش است

ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد
ناله کن بلبل که گلبنگ دل افکاران خوش است

مرغ خوشخوان را بشارت باد کاندر راه عشق
دوست را با ناله شب‌های بیداران خوش است

نیست در بازار عالم خوشدلی ور زان که هست
شیوه رندی و خوش باشی عیاران خوش است

از زبان سوسن آزاده‌ام آمد به گوش
کاندر این دیر کهن کار سبکباران خوش است

حافظا ترک جهان گفتن طریق خوشدلیست
تا نینداری که احوال جهان داران خوش است

(43)

The court of the garden is joy-giving; and the society of friends, pleasant;
Pleasant, be the time of the rose, whereby the time of wine-drinkers is pleasant.

From the morning breeze, momentarily our soul's perfume is pleasant.
Yes, yes. The perfume of desire-possessing spirits is pleasant.

The rose, veil unlifted prepared to depart:
O nightingale bewail; for the plaint of heart-wounded ones is pleasant.

To the night-singing bird, be the good news that, in Love's path,
To the Friend, the vigilant one, weeping at night is pleasant.

In the world's market, is no happy-heartiness. If there be,
The way of profligacy and of happy-being of hypocrites is pleasant.

From the tongue of the Lily, came to my ear this noble speech,
"In the old cloister, the work of those light of burden is pleasant."

Hafez! Abandoning the world is the path of happy-heartiness.
So long as thou thinkest not that the circumstance of World-Possessors is pleasant.

(44)

کنون که بر کف گل جام باده صاف است
به صد هزار زبان بلبلش در اوصاف است

بخواه دفتر اشعار و راه صحرا گیر
چه وقت مدرسه و بحث کشف کشف است

فقیه مدرسه دی مست بود و فتوی داد
که می حرام ولی به ز مال اوقاف است

به درد و صاف تو را حکم نیست خوش درکش
که هر چه ساقی ما کرد عین الطاف است

ببر ز خلق و چو عنقا قیاس کار بگیر
که صیت گوشه نشینان ز قاف تا قاف است

حدیث مدعیان و خیال همکاران
همان حکایت زردوز و بوریاباف است

خמוש حافظ و این نکته‌های چون زر سرخ
نگاه دار که قلاب شهر صراف است

(44)

Now that in the palm of the rose, is the cup of pure wine,
In it praise, is the nightingale with a hundred thousand tongues.

Seek the book of verse and make way to the desert:
What time is this for the College, and the argument of the Kashf-i-Kashshaf?

Yesterday, the Head of the College was intoxicated; and gave decision,
Saying: "Wine is unlawful, but better than the property of legacies."

No order is thine for the dregs, or for the pure: Drink happily;
For, whatever our Said did is the essence of grace.

Pluck up thy attachments to the people: take note of the work from the Anka;
For, the clamour of those sitting in solitude is from Kaf to Kaf.

The tale of claimants and the fancy of thy fellow-workers,
Resemble the tale of the gold-stitcher and the mat-weaver.

Hafez! silence: and these subtleties like red gold,
Keep. For the false coiner of the city is the Banker.

(45)

در این زمانه رفیقی که خالی از خلل است
صراحی می ناب و سفینه غزل است

جریده رو که گذرگاه عافیت تتگ است
پیاله گیر که عمر عزیز بی بدل است

نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس
ملالت علما هم ز علم بی عمل است

به چشم عقل در این رهگذار پر آشوب
جهان و کار جهان بی ثبات و بی محل است

بگیر طره مه چهره‌ای و قصه مخوان
که سعد و نحس ز تاثیر زهره و زحل است

دلم امید فراوان به وصل روی تو داشت
ولی اجل به ره عمر رهزن امل است

به هیچ دور نخواهند یافت هشیارش
چنین که حافظ ما مست باده ازل است

(45)

At this time, a friend, who is free from defect,
Is the goblet of pure wine, and the song-book.

Go alone; for the highway of safety is narrow:
Seize the cup; for dear life is without exchange.

In the world, not I alone am distressed from being without work
From learning without doing, is the grief of the learned.

In this thoroughfare full of tumult, to reason's eye,
The World and the world's work is without permanency and without place.

Seize the tress of the one of moon face, and utter not the tale;
For fortune and misfortune are the effects of Venus and of Saturn.

Great hope of union with thee, had my heart.
But, on life's path, death is hope's robber.

At no time, will they find him sensible:
For this reason, that Hafez is intoxicated with the cup of eternity without beginning.

(46)

گل در بر و می در کف و معشوق به کام است
سلطان جهانم به چنین روز غلام است

گو شمع میارید در این جمع که امشب
در مجلس ما ماه رخ دوست تمام است

در مذهب ما باده حلال است ولیکن
بی روی تو ای سرو گل اندام حرام است

گو شمع همه بر قول نی و نغمه چنگ است
چشم همه بر لعل لب و گردش جام است

در مجلس ما عطر میامیز که ما را
هر لحظه ز گیسوی تو خوش بوی مشام است

از چاشنی قند مگو هیچ و ز شکر
زان رو که مرا از لب شیرین تو کام است

تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است
همواره مرا کوی خرابات مقام است

از ننگ چه گویی که مرا نام ز ننگ است
وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است

میخواره و سرگشته و رندیم و نظرباز
وان کس که چو ما نیست در این شهر کدام است

با محتسبم عیب مگوید که او نیز
پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است

حافظ منشین بی می و معشوق زمانی
کایام گل و یاسمن و عید صیام است

(46)

The rose is in the bosom; wine in the hand; and the Beloved to my desire,
On such a day, the world's Sultan is my slave.

Say: Into this assembly, bring ye no candle for to-night.
In our assembly, the moon of the Friend's face is full.

In our order, the wine-cup is lawful; but,
O Cypress, rose of body! without thy face, unlawful.

My ear is all on the voice of the reed; and, the melody of the harp:
My eye is all on Thy ruby lip, and on the circulation of the cup.

In our assembly, mix not Perfume; for our soul,
Every moment, receiveth perfume from the fragrance of the tip of Thy tress.

Say ye naught of the sweetness of candy and sugar;
For my desire is for Thy sweet lip.

From the time when the treasure of grief for Thee was dweller in my ruined heart,
The corner of the tavern is ever my abode.

Of shame, why speakest thou? For from shame is my name:
Of name, why askest thou? For from name is my shame.

Wine-drinker, distraught of head, profligate, and glance-player I am:
In this city, who is that one who is not like this?

To the Muhtaseb, utter not my crime; for he also
Is ever like me in desire of the drinkers of wine.

Hafez! sit not a moment without wine, and the Beloved
'Tis the season of the rose, and of the Jasmine, and of the celebration of fasting!

(47)

به کوی میکده هر سالکی که ره دانست
دری دگر زدن اندیشه تبه دانست

زمانه افسر رندی نداد جز به کسی
که سرفرازی عالم در این کله دانست

بر آستانه میخانه هر که یافت رهی
ز فیض جام می اسرار خانقه دانست

هر آن که راز دو عالم ز خط ساغر خواند
رموز جام جم از نقش خاک ره دانست

ورای طاعت دیوانگان ز ما مطلب
که شیخ مذهب ما عاقلی گنه دانست

دلم ز نرگس ساقی امان نخواست به جان
چرا که شیوه آن ترک دل سیه دانست

ز جور کوکب طالع سحرگهان چشم
چنان گریست که ناهید دید و مه دانست

حدیث حافظ و ساغر که میزند پنهان
چه جای محتسب و شحنه پادشه دانست

بلندمرتبه شاهی که نه رواق سپهر
نمونه‌ای ز خم طاق بارگه دانست

(47)

In the Street of the tavern, every holy traveler, that knew the Path
The knocking at another door, the source of ruin knew.

The diadem of profligacy, Time gave to none save to that one
Who, exaltation of the world in this cup, knew.

To the threshold of the tavern, whoever found a Path,
The mysteries of the cloister from the bounty of the cup of wine knew.

From the Saki's line, whoever read the mystery of both worlds,
The mysteries of Jamshid's cup with the pictures of the road-dust knew.

Seek not from us aught save the devotion of the distraught,
For the being wise, a sin, the Shaikh of our religious order knew.

From the eye of the Saki, my heart desired not safety for life;
For the way of that Bold One, black of heart, my heart knew.

From the violence of the constellation of nativity, my eye in the mornings
So wept, that Nahid beheld, and the moon knew.

The tale of Hafez and the cup which he secretly drinketh
What room for the Muhtaseb and the watchman? The king knew.

A king of lofty rank is that one who, the nine halls of the sky,
The form of the curve of the arch of his court, knew.

(48)

صوفی از پرتو می راز نهانی دانست
گوهر هر کس از این لعل توانی دانست

قدر مجموعه گل مرغ سحر داند و بس
که نه هر کو ورقی خواند معانی دانست

عرضه کردم دو جهان بر دل کار افتاده
بجز از عشق تو باقی همه فانی دانست

آن شد اکنون که ز ابنای عوام اندیشم
محتسب نیز در این عیش نهانی دانست

دلبر آسایش ما مصلحت وقت ندید
ور نه از جانب ما دل نگرانی دانست

سنگ و گل را کند از یمن نظر لعل و عقیق
هر که قدر نفس باد یمانی دانست

ای که از دفتر عقل آیت عشق آموزی
ترسم این نکته به تحقیق ندانی دانست

می بیاور که ننازد به گل باغ جهان
هر که غارتگری باد خزانی دانست

حافظ این گوهر منظوم که از طبع انگیخت
ز اثر تربیت آصف ثانی دانست

(48)

From the wine's sparkle, the Sufi knew the hidden mystery:
Every one's essence, by this ruby thou canst know.

Only the bird of the morning knoweth the value of the rose bud:
For, not every one that read a page, the meaning knew.

To my work-stricken heart, I offered two worlds.
Save love for Thee, the rest all effacement, it knew.

Passed hath that time, when I thought of the people. Now since
Of this my secret pleasure, the Muhtaseb knew.

The Heart-Ravisher regarded not our ease, time's business:
If not, on our part, the heart-expectation, He knew.

The stone and the clay, the ruby and the cornelian, maketh with auspicious glance
Whoever the value of the breath of the breeze of Yaman knew.

O thou that learnest Love's verse from Reason's book!
I fear this subtlety by investigation, thou wilt not know.

Bring wine! for of the rose of the world's garden, boasteth not.
He who, the robbery of the autumn-wind, knew.

This versified jewel of verse that, from his mind, he evoked, Hafez
The effect of the instruction of Asaf the second, knew.

(49)

روضه خلد برین خلوت درویشان است
مایه محتشمی خدمت درویشان است

گنج عزلت که طلسمات عجایب دارد
فتح آن در نظر رحمت درویشان است

قصر فردوس که رضوانش به درباری رفت
منظری از چمن نزهت درویشان است

آن چه زر می شود از پرتو آن قلب سیاه
کیمیاییست که در صحبت درویشان است

آن که پیشش بنهد تاج تکبر خورشید
کبریاییست که در حشمت درویشان است

دولتی را که نباشد غم از آسیب زوال
بی تکلف بشنو دولت درویشان است

روی مقصود که شاهان به دعا می طلبند
مظهرش آینه طلعت درویشان است

از کران تا به کران لشکر ظلم است ولی
از ازل تا به ابد فرصت درویشان است

ای توانگر مفروش این همه نخوت که تو را
سر و زر در کنف همت درویشان است

گنج قارون که فرو می شود از قهر هنوز
خوانده باشی که هم از غیرت درویشان است

من غلام نظر آصف عهدم کو را
صورت خواجهگی و سیرت درویشان است

حافظ ار آب حیات ازلی می خواهی
منبعش خاک در خلوت درویشان است

(49)

The garden of lofty Paradise is the retreat of Darvishes:
Grandeur's source is the service of Darvishes.

The treasure of retirement that hath the tilisms of wonders,
Their revealing is in the mercy-glance of Darvishes.

The palace of paradise, for the door guarding of which, Rizvan went
Is only a spectacle-place of the sword of pleasure of Darvishes.

By whose ray, the dull alloy becometh gold, that
Is an alchemy that is in the society of Darvishes.

Before whom the lofty Sun layeth his crown of glory,
Is a glory that is in the grandeur of Darvishes.

That great fortune, whereof is no grief through the torment of decay,
Hear-ceremony aside, - is the fortune of Darvishes.

The form of the object that the Kings of the world seek,
Its reflection is the mirror of the appearance of Darvishes.

From pole to pole, is the army of tyranny; but
From eternity without beginning to eternity without end is the victory of Darvishes.

O potent one! Boast not all this pomp: for thy
Head and gold are in the keeping of the blessing of Darvishes.

Karun's treasure that, from the wrath, yet descendeth.
That also, thou wilt have read, is from the wrath of Darvishes.

I am the slave of the glance of the Asef of the age who
Hath the form of mastership and of mind of Darvishes.

Hafez! be here with respect. For sovereignty and country,
All are from the service of the majesty of Darvishes.

(50)

به دام زلف تو دل مبتلای خویشتن است
بکش به غمزه که اینش سزای خویشتن است

گرت ز دست برآید مراد خاطر ما
به دست باش که خیری به جای خویشتن است

به جانت ای بت شیرین دهن که همچون شمع
شبان تیره مرادم فنای خویشتن است

چو رای عشق زدی با تو گفتم ای بلبل
مکن که آن گل خندان برای خویشتن است

به مشک چین و چگل نیست بوی گل محتاج
که نافه‌هاش ز بند قبای خویشتن است

مرو به خانه ارباب بی‌مروت دهر
که گنج عافیت در سرای خویشتن است

بسوخت حافظ و در شرط عشقبازی او
هنوز بر سر عهد و وفای خویشتن است

(50)

In the snare of Thy tress, my heart entangled of itself is.
Slay with a glance; for to it, punishment of itself is.

If from Thy hand issue our heart's desire,
Be at hand: for goodness in place of itself is.

O sweet idol! by Thy soul that like a candle,
In dark nights my desire, effacement of myself is.

O nightingale! when thou expressedest opinion of love, to thee, I said:
"Do not; for that rose, self-going, for the sake of itself is."

The perfume of the rose is in no need of the musk of Chin and of Chigal:
For, its pods of musk from the fastenings of the coat of itself is.

Go not to the house of the Lords void of liberality of the age;
For the corner of ease in the dwelling of one's self is.

Hafez consumed; and in the condition of love and of life staking,
Yet, at the head of covenant and of fidelity of himself is.

(51)

لعل سیراب به خون تشنه لب یار من است
وز پی دیدن او دادن جان کار من است

شرم از آن چشم سیه بادش و مژگان دراز
هر که دل بردن او دید و در انکار من است

ساریبان رخت به دروازه میر کان سر کو
شاهراهیست که منزلگه دلدار من است

بنده طالع خویشم که در این قحط وفا
عشق آن لولی سرمست خریدار من است

طبله عطر گل و زلف عبیرافشانش
فیض یک شمه ز بوی خوش عطار من است

باغبان همچو نسیم ز در خویش مران
کب گلزار تو از اشک چو گلنار من است

شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود
نرگس او که طیب دل بیمار من است

آن که در طرز غزل نکته به حافظ آموخت
یار شیرین سخن نادره گفتار من است

(51)

The fresh ruby, thirsty for blood the ruby lip of the Beloved of mine is
Yet for seeing Him, life-surrendering the work of mine is.

Of that dark eye and long eyelash, shame be his,
Who beheld His heart ravishingness; in reproach of mine is.

O Camel-driver! to the door, take not my chattels. For that street-end
Is a highway, where the lodging of the heart-possessor of mine is.

I am the slave of my own fortune; for, in this scarcity of fidelity,
Love for that intoxicated idol the purchaser of mine is.

The platter of Perfume of rose, and its casket ambergris diffusing
A little favor of the pleasant perfume of the Perfumer of mine is.

O Gardener! drive me not away like the wind from the door of the garden;
For the water of Thy rose-bed, like the pomegranate, with the tears of mine is.

From my Friend's lip, the draft of candy and of rose-water, ordered.
His narcissus that the physician of the sick heart of mine is.

I am the decoration of the ghazal, He who taught subtlety to Hafez,
Sweet of speech, lustrous of talk, the Friend of mine is.

(52)

روزگاریست که سودای بتان دین من است
غم این کار نشاط دل غمگین من است

دیدن روی تو را دیده جان بین باید
وین کجا مرتبه چشم جهان بین من است

یار من باش که زیب فلک و زینت دهر
از مه روی تو و اشک چو پروین من است

تا مرا عشق تو تعلیم سخن گفتن کرد
خلق را ورد زبان مدحت و تحسین من است

دولت فقر خدایا به من ارزانی دار
کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است

واعظ شحنه شناس این عظمت گو مفروش
زان که منزلگه سلطان دل مسکین من است

یا رب این کعبه مقصود تماشاگه کیست
که مغیلان طریقتش گل و نسرين من است

حافظ از حشمت پرویز دگر قصه مخوان
که لبش جرعه کش خسرو شیرین من است

(52)

'Tis a time since the passion for idols was my faith:
The pain of this work, the joy of the sorrowful heart of mine is.

For beholding Thy ruby, the soul-seeing eye is necessary:
where this rank for the world-seeing eye of mine is.

Be my friend. For the day's decoration and time's advancement,
From the moon-face of Thine and from the Pleiades-like tears of mine is.

Since Thy love gave me instruction in speech-uttering,
The practice of the people's tongue, the praise and the glory of mine is.

O God! keep for me the lot of poverty
For this blessing, the cause of pomp and of power of mine is.

O admonisher, ruler-recognizer! display no pride
For the lodging of the Sultan, the wretched heart of mine is.

O Lord! that Ka'ba of object is whose place of entertainment,
The mighty thorn of whose Path, the rose and the wild rose of mine is.

Hafez! utter not again the tale of the pomp of Parviz,
Whose lip, the draft-drinker of the sweet Khosro of mine is.

(53)

منم که گوشه میخانه خانقاه من است
دعای پیر مغان ورد صبحگاه من است

گرم ترانه چنگ صبح نیست چه باک
نوای من به سحر آه عذرخواه من است

ز پادشاه و گدا فار غم بحمدالله
گدای خاک در دوست پادشاه من است

غرض ز مسجد و میخانه ام وصال شماست
جز این خیال ندارم خدا گواه من است

مگر به تیغ اجل خیمه برکنم ورنی
رمیدن از در دولت نه رسم و راه من است

از آن زمان که بر این آستان نهادم روی
فراز مسند خورشید تکیه گاه من است

گناه اگر چه نبود اختیار ما حافظ
تو در طریق ادب باش و گو گناه من است

(53)

Such a one am I that the tavern-corner is the cloister of mine:
The prayer from the Pir of Moghan is the morning task of mine.

Although the melody of the harp of the morning be not mine, what fear?
At morning-time my cry is the excuse-utterer of mine.

Of the king and of the beggar, I am free. Thank goodness!
The beggar of the dust of the Friend's door is king of mine!

Through the tavern and the Masjed, my desire is union with Thee:
Save this, no fancy have I. God is the witness of mine!

Perchance, with death's sword, I may up-pluck the tent. If not,
Shunning the door of fortune is not the custom of mine.

From that time when, on that threshold of Thine, I placed my face,
The sun's lofty throne was the pillow-place of mine.

Hafez! though sin be not our choice,
Strive in the way of manners; and say: "The sin is of mine."

(54)

ز گریه مردم چشمم نشسته در خون است
ببین که در طلبت حال مردمان چون است

به یاد لعل تو و چشم مست می‌گونت
ز جام غم می‌لعلی که می‌خورم خون است

ز مشرق سر کو آفتاب طلعت تو
اگر طلوع کند طالع همایون است

حکایت لب شیرین کلام فرهاد است
شکنج طره لیلی مقام مجنون است

دلم بجو که قدت همچو سرو دلجوی است
سخن بگو که کلامت لطیف و موزون است

ز دور باده به جان راحتی رسان ساقی
که رنج خاطر از جور دور گردون است

از آن دمی که ز چشمم برفت رود عزیز
کنار دامن من همچو رود جیحون است

چگونه شاد شود اندرون غم‌گینم
به اختیار که از اختیار بیرون است

ز بیخودی طلب یار می‌کند حافظ
چو مفلسی که طلبکار گنج قارون است

(54)

From weeping, the pupil of my eye seated in blood is,
Behold the state of men in search of Thee, how it is.

To the memory of Thy ruby and wine-like intoxicated eye,
From griefs cup, the wine of that ruby that I drink, blood is.

From the east of the head of the street, the sun of Thy countenance,
If it rise, my fortune auspicious is.

The tale of Shirin's lip, Farhad's talk is;
The twist of Laila's tress, Majnun's dwelling is.

Seek my heart. For thy stature, like the cypress is heart-seeking.
Utter speech. For thy speech gracious and weighed is.

O Saki! From the circulation of the cup, cause a little mercy to reach my soul:
For, from the grief of the sphere's revolution, the heart's sorrow is.

From that time when, from my grasp, went the precious musical chord,
Like the river Jeyhun, my skirt's border is.

Gladsome, how may my sorrowful heart become
By the power that beyond my power is?

Through distraughtness, Hafez seeketh for the true Beloved:
Like 'an indigent one, who a seeker of Qarun's treasure is.

(55)

خم زلف تو دام کفر و دین است
ز کارستان او یک شمه این است

جمالت معجز حسن است لیکن
حدیث غمزات سحر مبین است

ز چشم شوخ تو جان کی توان برد
که دایم با کمان اندر کمین است

بر آن چشم سیه صد آفرین باد
که در عاشق کشی سحر آفرین است

عجب علم‌یست علم هیت عشق
که چرخ هشتمش هفتم زمین است

تو پنداری که بدگو رفت و جان برد
حسابش با کرام الکاتبین است

مشو حافظ ز کید زلفش ایمن
که دل برد و کنون دربند دین است

(55)

The curve of Thy tress is the snare of infidelity and of Faith:
This matter is a little from His work-shop.

Thy beauty is the miracle of beauty. But,
The tale of Thy glance is clear magic.

How can one take one's life from Thy bold eye,
That ever is in ambushcade with the bow?

Be a hundred Afaan! on that dark eye,
Which, in lover-slaying is the creator of magic.

A wonderful science is the science of love's form:
For the seventh sky is the seventh land.

Thou thinkest not that the evil-speaker departed, and took his life:
His account is with the two noble recorders.

Hafez! be not secure from the snare of His tress.
That taketh the heart; and is now in fancy religion.

(56)

دل سر پرده محبت اوست
دیده آینه دار طلعت اوست

من که سر درنیاورم به دو کون
گردنم زیر بار منت اوست

تو و طوبی و ما و قامت یار
فکر هر کس به قدر همت اوست

گر من آلوده دامنم چه عجب
همه عالم گواه عصمت اوست

من که باشم در آن حرم که صبا
پرده دار حریم حرمت اوست

دور مجنون گذشت و نوبت ماست
هر کسی پنج روز نوبت اوست

ملکت عاشقی و گنج طرب
هر چه دارم ز یمن همت اوست

من و دل گر فدا شدیم چه باک
غرض اندر میان سلامت اوست

فقر ظاهر مبین که حافظ را
سینه گنجینه محبت اوست

(56)

The heart is the chamber of love of His:
The eye is the mirror-holder of the form of His.

I, who incline not to the two worlds,
My neck is beneath the burden of favor of His.

Thou and the Tuba tree; and we and the form of the Beloved;
Every one's thought is to the limit of ambition of His.

If I be soiled of skirt, what loss?
For the whole world is the evidence of the innocence of His.

I, who am in that holy place, where the breeze
Is the screen-holder of the fold of the dignity of His.

Passed the time of Majnun; and our turn it is:
Every one, a space of five days is the term of His.

The realm of being a lover; and the corner of joy,
All I have is from the favor of the fortune of His.

No fear, if me and my heart pass away
The goal is in between the healthiness of His.

Regard not his external poverty. For Hafez's
Heart is the treasury of the love of His.

(57)

آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست
چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست

گر چه شیرین دهنان پادشهانند ولی
او سلیمان زمان است که خاتم با اوست

روی خوب است و کمال هنر و دامن پاک
لاجرم همت پاکان دو عالم با اوست

خال مشکین که بدان عارض گندمگون است
سر آن دانه که شد رهن آدم با اوست

دلبرم عزم سفر کرد خدا را یاران
چه کنم با دل مجروح که مرهم با اوست

با که این نکته توان گفت که آن سنگین دل
کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

حافظ از معتقدان است گرامی دارش
زان که بخشایش بس روح مکرم با اوست

(57)

This blackish one, all the sweetness of the world is with him.
The fair eye, the laughing lip, the joyous heart is with Him.

Although those sweet of mouth are Sovereigns, yet
He is the Soleiman of the age; for the seal is with Him.

He is fair of face, perfect in skill, pure of sin;
Verily the spirit of the Pure Ones of the two worlds is with Him.

The black mole that is on that wheat-hued face,
The mystery of that grain, that became the highway robber of Adam, is with it.

My heart-ravisher hath set out on a journey. O friends! for God's sake,
What shall I do with my wounded heart; for the medicine is with Him.

With whom, can one discuss this matter, that that stoney-hearted One,
Slew us; and the breath of Isa of Maryam is with Him.

Hafez is of the believers. Hold him dear.
For the forgiveness of many a noble soul is with Him.

(58)

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست

نظیر دوست ندیدم اگر چه از مه و مهر
نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

صبا ز حال دل تتگ ما چه شرح دهد
که چون شکنج ورق‌های غنچه تو بر توست

نه من سبوکش این دیر رندسوزم و بس
بسا سرا که در این کارخانه سنگ و سبوست

مگر تو شانه زدی زلف عنبرافشان را
که باد غالیه سا گشت و خاک عنبربوست

نثار روی تو هر برگ گل که در چمن است
فدای قد تو هر سروبن که بر لب جوست

زبان ناطقه در وصف شوق نالان است
چه جای کلک بریده زبان بی‌هده گوست

رخ تو در دلم آمد مراد خواهم یافت
چرا که حال نکو در قفای فال نکوست

نه این زمان دل حافظ در آتش هوس است
که داغدار ازل همچو لاله خودروست

(58)

The head of our desire, and the threshold of the Mighty Friend:
For, whatever passeth over our head is His will.

My Friend's equal, I have not seen; although of the moon and of the shining sun,
The mirrors opposite to the Friend's face I placed.

Of our straitened heart, giveth the breeze what news,
That, like the folding of the leaves of the rosebud, tightly folded it is.

Not alone, am I a wine-drinker of this cloister, profligate consuming:
O many a head in this workshop is the dust of the pitcher!

Verily, Thou combedest Thy tress, ambergris-scattering,
Since that the breeze became like civet; and the dust, beperfumed with ambergris.

The sprinkling of Thy face, every rose-leaf that is in the sward:
The ransom of Thy lofty form, every cypress that is on the river-bank.

In the description of His Love, the tongue of speech is dumb:
What room for the reed, split of tongue, folly uttering?

Thy face came into my heart: my desire I shall gain:
For, after the happy omen, is the happy state.

Not, at this time, is Hafez's heart in the fire of search:
For, the bereaved Eternity is like the self-growing wild tulip.

(59)

دارم امید عاطفتی از جانب دوست
کردم جنایتی و امیدم به عفو اوست

دانم که بگذرد ز سر جرم من که او
گر چه پریوش است ولیکن فرشته خوست

چندان گریستم که هر کس که برگذشت
در اشک ما چو دید روان گفت کاین چه جوست

هیچ است آن دهان و نبینم از او نشان
موی است آن میان و ندانم که آن چه موست

دارم عجب ز نقش خیالش که چون نرفت
از دیده‌ام که دم به دمش کار شست و شوست

بی گفت و گوی زلف تو دل را همی‌کشد
با زلف دلکش تو که را روی گفت و گوست

عمریست تا ز زلف تو بویی شنیده‌ام
زان بوی در مشام دل من هنوز بوست

حافظ بد است حال پریشان تو ولی
بر بوی زلف یار پریشانیت نکوست

(59)

Of a great favor from the threshold of the Friend, hope mine is;
A great sin I have done; of His pardon hope mine, is.

I know that He will pass by my sin; for
Although, angel-looking He is, of angel-nature, He is.

To such a degree, I wept that every one who passed,
When he beheld running the pearl of our tears, spake saying: "This stream what is?

That mouth, no trace whereof I see, is naught:
That waist is only a hair; and I know not what that hair is.

At the picture of Thy form, I wonder saying: How goeth it not
From my eye, whose work, momentarily, washing and washing is.

Speechless, Thy tress draweth my heart:
Against Thy heart-alluring tress, the way of speech whose is?

A lifetime it is since we perceived the perfume of Thy tress
Yet in the perfume-place of my heart, the perfume of that perfume is.

Hafez! bad is thy distraught state; but,
Good, to the memory of the Friend's tress thy distraught state is.

(60)

آن پیک نامور که رسید از دیار دوست
آورد حرز جان ز خط مشکبار دوست

خوش می‌دهد نشان جلال و جمال یار
خوش می‌کند حکایت عز و وقار دوست

دل دادمش به مژده و خجالت همی‌برم
زین نقد قلب خویش که کردم نثار دوست

شکر خدا که از مدد بخت کارساز
بر حسب آرزوست همه کار و بار دوست

سیر سپهر و دور قمر را چه اختیار
در گردشند بر حسب اختیار دوست

گر باد فتنه هر دو جهان را به هم زند
ما و چراغ چشم و ره انتظار دوست

کحل الجواهری به من آر ای نسیم صبح
زان خاک نیکبخت که شد رهگذار دوست

دشمن به قصد حافظ اگر دم زند چه باک
منت خدای را که نیم شرمسار دوست

(60)

That envoy, who arrived from the country of the Friend;
And brought the amulet of life from the dark writing of the Friend.

Pleasantly, giveth trace of the Friend's grandeur and grace:
Pleasantly, maketh mention of the glory and the greatness of the Friend.

For his glad tidings, I gave him my heart; and, I bear shame
Of this little wealth of my heart wherewith I bescattered the Friend.

Thanks to God that, by the aid of concordant Fortune,
All my work is to the desire of the Friend.

Of the Sphere's procession and of the Moon's revolution, what power?
I progression, they were by the power of the Friend.

If calamity's Wind dash together the two worlds,
We, and the light of the eye, and the path of expectation of the Friend.

O morning breeze! Bring me the bejewelled kuhl,
From that happy dust that was the thoroughfare of the Friend.

F
If in design of Hafez, the enemy speak-what fear?
Thanks to God that I am not ashamed of the Friend.

(61)

صبا اگر گذری افتدت به کشور دوست
بیار نفعه‌ای از گیسوی معنبر دوست

به جان او که به شکرانه جان بر افشانم
اگر به سوی من آری پیامی از بر دوست

و گر چنان که در آن حضرتت نباشد بار
برای دیده بیاور غباری از در دوست

من گدا و تمنای وصل او هیهات
مگر به خواب ببینم خیال منظر دوست

دل صنوبریم همچو بید لرزان است
ز حسرت قد و بالای چون صنوبر دوست

اگر چه دوست به چیزی نمی‌خرد ما را
به عالمی نفروشیم مویی از سر دوست

چه باشد ار شود از بند غم دلش آزاد
چو هست حافظ مسکین غلام و چاکر دوست

(61)

O Breeze! If thy path should chance by the Land of the Friend.
Bring a fragrant waft of air from the beperfumed tress of the Friend.

By this soul that, in thanks, I will surrender my Life
If thou bring to me a message from the Friend.

And, if, even so, in that Presence, no access be thine
Bring a little dust for my eye from the door of the Friend.

I, The beggar, where? The longing desire for union with Him, where? alas!
Perchance, in sleep, I may behold the form of the aspect of the Friend.

My pine cone-like heart is trembling like the willow,
In envy of the form and the pine-like stature of the Friend.

Although, the Friend purchase us not for even a small thing,
For a whole world, we sell not a single hair from the head of the Friend.

If his heart be free from the bond of grief, what then?
When poor Hafez is the slave and servant of the Friend.

(62)

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست
تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست

واله و شیداست دایم همچو بلبل در قفس
طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست

زلف او دام است و خالش دانه آن دام و من
بر امید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست

سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز خشر
هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست

بس نگویم شمه‌ای از شرح شوق خود از آنک
دردسر باشد نمودن بیش از این ابرام دوست

گر دهد دستم کشم در دیده همچون توتیا
خاک راهی کان مشرف گردد از اقدام دوست

میل من سوی وصال و قصد او سوی فراق
ترک کام خود گرفتم تا بر آید کام دوست

حافظ اندر درد او می‌سوز و بی‌درمان بساز
زان که درمانی ندارد درد بی‌آرام دوست

(62)

Welcome! O Messenger of the Longing Ones, give the message of the Friend.
That, with the essence of pleasure, I may make my soul a sacrifice for the Friend.

Wailing and lamenting perpetually is like the nightingale in the cage:
Of parrot-nature am I through love of sugar and of the almond of the Friend.

His tress is the snare; the grain of that snare, his mole; and I,
In hope of that grain, have fallen into the snare of the Friend.

Till the morning of the day of assembling, through intoxication, raiseth not his hand.
Whoever, in Eternity without beginning, drinketh like me a draught from the cup of the Friend.

A little by way of explanation of my own desire, I uttered not on that account
It is head-pain to show more than this importunity to the Friend.

Into my eye, I put as collyrium, if it be gained,
The dust of the precious path that becometh honored by the footstep of the Friend.

My inclination, towards Union; and His towards separation:
I abandoned my own desire that there might issue the desire of the Friend.

Hafez! In grief for Him, continue to consume; remediless, be content.
On that account, that no remedy hath the restless pain of the Friend.

(63)

روی تو کس ندید و هزارت رقیب هست
در غنچه‌ای هنوز و صدت عندلیب هست

گر آمدم به کوی تو چندان غریب نیست
چون من در آن دیار هزاران غریب هست

در عشق خانقاه و خرابات فرق نیست
هر جا که هست پرتو روی حبیب هست

آن جا که کار صومعه را جلوه می‌دهند
ناقوس دیر راهب و نام صلیب هست

عاشق که شد که یار به حالش نظر نکرد
ای خواجه درد نیست و گرنه طبیب هست

فریاد حافظ این همه آخر به هرزه نیست
هم قصه‌ای غریب و حدیثی عجیب هست

(63)

Thy face, none hath seen; and a thousand watchers are Thine,
Still in the rosebud, Thine many a nightingale is.

Not so strange is it if to Thy street came
I, since in this country many a stranger is.

In love, the cloister and the tavern are not different:
Wherever, they are, the ray of the true Beloved's face is.

There, where they give splendor to the work of the cloister,
The bell of the Christian monk's cloister associated with the name of the cross is.

Lover, who became, at whose state the true Beloved gazed not?
O Sir! there is no pain. Otherwise, the Physician is.

In short, all this lament of Hafez is not in vain:
Both a strange story and a wonderful tale, it is.

(64)

اگر چه عرض هنر پیش یار بی ادبیست
زبان خموش ولیکن دهان پر از عربیست

پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن
بسوخت دیده ز حیرت که این چه بوالعجیبیست

در این چمن گل بی خار کس نچید آری
چراغ مصطفوی با شرار بولهیبیست

سبب میسر که چرخ از چه سفله پرور شد
که کام بخشی او را بهانه بی سببیست

به نیم جو نخرم طاق خانقاه و رباط
مرا که مصطبه ایوان و پای خم طنیبیست

جمال دختر رز نور چشم ماست مگر
که در نقاب زجاجی و پرده عنیبیست

هزار عقل و ادب داشتم من ای خواجه
کنون که مست خرابم صلاح بی ادبیست

بیار می که چو حافظ هزارم استظهار
به گریه سحری و نیاز نیم شبیبیست

(64)

Since the presentation of skill before the Beloved disrespect, is
The tongue, silent; yet, the mouth full of Arabia is.

The Pan concealed her face; and the Div engaged in the glance of beauty.
Through amazement, Reason consumed, saying: "What Father of Wonders this is!"

In this parterre, none plucked the rose without the thorn.
So the lamp of Mustafa with the flames of Abu Lahab is.

The reason, ask not why the cherisher of the mean, became the sphere,
Whose design of giving, pretence without reason is.

For half a barley-corn, I purchase not the arch of the monastery and of the inn:
Because for me, the tavern is the palace; and the foot of the jar, the pavilion is.

The beauty of the Daughter of the grape is the light of our eye. Perchance,
In the veil of glass, and in the screen of the grape, it is.

A thousand of wisdom and science had I my Lord
Now intoxicated and wasted, the better impolite is.

Bring wine; for, as Hafez, the asking God for aid always
In weeping in the morning-time, and in supplication at midnight is.

(65)

خوشتتر ز عیش و صحبت و باغ و بهار چیست
ساقی کجاست گو سبب انتظار چیست

هر وقت خوش که دست دهد مغتتم شمار
کس را وقوف نیست که انجام کار چیست

پیوند عمر بسته به مویبست هوش دار
غمخوار خویش باش غم روزگار چیست

معنی آب زندگی و روضه ارم
جز طرف جویبار و می خوشگوار چیست

مستور و مست هر دو چو از یک قبيله اند
ما دل به عشوه که دهیم اختیار چیست

راز درون پرده چه داند فلک خموش
ای مدعی نزاع تو با پرده دار چیست

سهو و خطای بنده گرش اعتبار نیست
معنی عفو و رحمت آمرزگار چیست

زاهد شراب کوثر و حافظ پیاله خواست
تا در میانه خواسته کردگار چیست

(65)

More pleasant than the pleasure and the enjoyment of the garden and the spring is what?

Where is the Said? Say: "The cause of our waiting is what?"

Every pleasant moment that appeareth, reckon plunder;
Delay is to none. For the end of work is what?

The fetter of life is bound by a single hair: keep sense:
Be thy own grief-devourer. Time's grief is what?

The meaning of the Water-of-Life and the garden of Iram
Save the bank of the rivulet and the wine pleasant-tasting is what?

The austere one and the intoxicated one both are of one family:
To whose glance, shall we give our heart? choice is what?

The secret within the screen, what knoweth the silent sky?
O pretender! thy contention with the screen-holder is what?

If the esteeming rightly the forgetfulness and the negligence of the slave be not His,
The meaning of the Omnipotent's pardon and mercy is what?

The Zahed desired the wine of Kousar; and Hafez, the cup:
Let us see between these two, the choice of the Omnipotent is what?

(66)

بنال بلبل اگر با منت سر یاریست
که ما دو عاشق زاریم و کار ما زاریست

در آن زمین که نسیمی وزد ز طره دوست
چه جای دم زدن نافه‌های تاتاریست

بیار باده که رنگین کنیم جامه زرق
که مست جام غروریم و نام هشیاریست

خیال زلف تو پختن نه کار هر خامیست
که زیر سلسله رفتن طریق عیاریست

لطیفه‌ایست نهانی که عشق از او خیزد
که نام آن نه لب لعل و خط زنگاریست

جمال شخص نه چشم است و زلف و عارض و خال
هزار نکته در این کار و بار دلداریست

قلندران حقیقت به نیم جو نخرند
قبای اطلس آن کس که از هنر عاریست

بر آستان تو مشکل توان رسید آری
عروج بر فلک سروری به دشواریست

سحر کرشمه چشمت به خواب می‌دیدم
زهی مراتب خوابی که به ز بیداریست

دلش به ناله میازار و ختم کن حافظ
که رستگاری جاوید در کم آزاریست

(66)

O nightingale! bewail if, the desire of being a lover with me, thine is.
For, we two are, weeping lovers; and our work, weeping is.

In that land where bloweth the fragrant breeze from the Beloved's tress,
For boasting of the musk-pods of Tatar, what room is.

Bring the wine, wherewith we may becolour the garment of hypocrisy;
For, we are intoxicated with the cup of pride; and the name of sensibleness is.

To devise the fancy for Thy tress, is not the work of immature ones:
To go beneath the chain, the way of a bold one is.

Wherefrom love ariseth, is a hidden subtlety,
Whose name neither the ruby lip, nor the auburn hair is.

The person's beauty is not the eye, nor the tress, nor the cheek, nor the mole;
In this matter many a thousand subtlety, heart-possessing is.

For half a barleycorn Kalandars of the Path purchase not,
The satin coat of that one who void of skill is.

To Thy threshold, one can reach only with difficulty. Yes:
With difficulty, the ascent to the sky of joyousness is.

In the morning, in a dream, I beheld the glance of union with Him:
Oh excellent! when the stage of sleeping better than the waking is.

Hafez! vex not His heart with weeping, and conclude:
For, in little injuring, everlasting safety is.

(67)

یا رب این شمع دل افروز ز کاشانه کیست
جان ما سوخت بپرسید که جانانه کیست

حالیا خانه برانداز دل و دین من است
تا در آغوش که می‌خسبد و همخانه کیست

باده لعل لبش کز لب من دور مباد
راح روح که و پیمان ده پیمانه کیست

دولت صحبت آن شمع سعادت پرتو
باز پرسید خدا را که به پروانه کیست

می‌دهد هر کسش افسونی و معلوم نشد
که دل نازک او مایل افسانه کیست

یا رب آن شاهوش ماه رخ زهره جبین
در یکتای که و گوهر یک دانه کیست

گفتم آه از دل دیوانه حافظ بی تو
زیر لب خنده زنان گفت که دیوانه کیست

(67)

O Lord! that candle, night-illuminating, from the house of whom is?
Our soul hath consumed. Ask ye, saying: "She, the beloved, of whom is?"

Now, the up-setter of my heart and of my religion, she is:
Let us see: she the fellow-sleeper of whom is; the fellow-lodger of whom is:

The ruby-wine of her lip, from my lip, far be it not!
The wine of the soul of whom is? The cup-giver of the cup of whom is?

The Fortune of the society of that candle of happy ray, ‘
Again, for God’s sake, ask ye saying: "For the moth of whom is?"

For her, every one deviseth a great spell. Yet known it is not,
Her tender heart, inclined to the tale of whom is?

O Lord! that one, king-like, moon of face, Venus of forehead,
The inestimable pearl of whom; and, the incomparable jewel of whom is?

I said "Without thee, sigh from the distraught heart of Hafez:"
Under the lip, laughing, she spake, saying: He distraught of whom is?"

(68)

ماهم این هفته برون رفت و به چشم سالیست
حال هجران تو چه دانی که چه مشکل خالیست

مردم دیده ز لطف رخ او در رخ او
عکس خود دید گمان برد که مشکین خالیست

میچکد شیر هنوز از لب همچون شکرش
گر چه در شیوه گری هر مژه اش قتالیست

ای که انگشت نمایی به کرم در همه شهر
وہ کہ در کار غریبان عجبت اہمالیست

بعد از اینم نبود شابه در جوهر فرد
کہ دہان تو در این نکته خوش استدلالیست

مژده دادند کہ بر ما گذری خواهی کرد
نیت خیر مگردان کہ مبارک فالیست

کوہ اندوہ فراقت بہ چہ حالت بکشد
حافظ خستہ کہ از نالہ تنش چون نالیست

(68)

From the city, my moon went this week; to my eye a year it is:
The state of separation what knowest thou how difficult the state is?

From the grace of her cheek, in her cheek, the pupil of my eye
Beheld its own reflection; and imagined that a musky mole it is.

Milk yet droppeth from her lip like sugar,
Although, in glancing, her every eyelash a slaughterer is.

O thou that art in the city the pointing-stock for generosity,
Alas! in the work of strangers, wonderful thy negligence is.

After this, no doubt is mine in respect of the incomparable jewel;
For, on that point, thy mouth a sweet proof is.

Glad tidings, they gave that thou wilt pass by us
Change not thy good resolve; for a happy omen it is.

By what art, doth the mountain of grief of separation draw
Shattered Hafez, who, through the weeping of his body, like a reed is.

(69)

کس نیست که افتاده آن زلف دوتا نیست
در رهگذر کیست که دامی ز بلا نیست

چون چشم تو دل می‌برد از گوشه نشینان
همراه تو بودن گنه از جانب ما نیست

روی تو مگر آینه لطف الهیست
حقا که چنین است و در این روی و ریا نیست

نرگس طلبد شیوه چشم تو زهی چشم
مسکین خبرش از سر و در دیده حیا نیست

از بهر خدا زلف می‌پیرای که ما را
شب نیست که صد عریده با باد صبا نیست

بازای که بی روی تو ای شمع دل افروز
در بزم حریفان اثر نور و صفا نیست

تیمار غریبان اثر ذکر جمیل است
جانا مگر این قاعده در شهر شما نیست

دی می‌شد و گفتم صنما عهد به جای آر
گفتا غلطی خواجه در این عهد وفا نیست

گر پیر مغان مرشد من شد چه تفاوت
در هیچ سری نیست که سری ز خدا نیست

عاشق چه کند گر نکشد بار ملامت
با هیچ دلاور سپر تیر قضا نیست

در صومعه زاهد و در خلوت صوفی
جز گوشه ابروی تو محراب دعا نیست

ای چنگ فروبرده به خون دل حافظ
فکرت مگر از غیرت قرآن و خدا نیست

(69)

Who is not fallen into that doubled tress is none;
In whose path is it, that a snare of calamity is none?

Perchance, thy face is the mirror of divine light:
O God! that thus it is; and, in this, dissimulation and hypocrisy is none.

The Zahed giveth me repentance of thy face. O Excellent face!
His, any shame of God; and shame of thy face is none.

For God's sake, adorn not thy tress; for ours,
Is no night when, with the morning wind, many a conflict is none.

O candle, heart-kindling! com bake; for, without Thy face,
At the banquet of companions, the effect of light and of purity is none.

The consoling of travellers is the cause of excellent mention;
O soul! in your city, this rule is none.

Last night, He went; and I said: "O idol! fulfill Thy covenant:"
He said: "O Khwaja! thou art in error: fidelity in this covenant is none. I,

Since from the corner-sitters Thy eye ravished my heart:
To be thy train, a sin on our part is none.

If the Pir of the magians become my Murshid what difference?
There is no head, in which a mystery of God is none.

Against the, to speak saying: "I am the fountain of light."
Worthy Suha, the great ones know is none.

In the cloister of the Zahed; and in the chamber of the Sufi
Save the corner of Thy eye-brow, the arch of prayer is none.

(70)

مردم دیده ما جز به رخت ناظر نیست
دل سرگشته ما غیر تو را ذاکر نیست

اشکم احرام طواف حرمت می‌بندد
گر چه از خون دل ریش دمی طاهر نیست

بسته دام و قفس باد چو مرغ وحشی
طایر سدره اگر در طلبت طایر نیست

عاشق مفلس اگر قلب دلش کرد نثار
مکنش عیب که بر نقد روان قادر نیست

عاقبت دست بدان سرو بلندش برسد
هر که را در طلبت همت او قاصر نیست

از روان بخشی عیسی نزنم دم هرگز
زان که در روح فزایی چو لبث ماهر نیست

من که در آتش سودای تو آهی نزنم
کی توان گفت که بر داغ دلم صابر نیست

روز اول که سر زلف تو دیدم گفتم
که پریشانی این سلسله را آخر نیست

سر پیوند تو تنها نه دل حافظ راست
کیست آن کش سر پیوند تو در خاطر نیست

(70)

A gazer, save upon Thy face, the pupil of our eye is not.
A remembrancer save of Thee, our overturned heart is not.

My tear bindeth the Ihram of the Tawaf of Thy sacred enclosure.
Although pure blood of the blood of my wounded heart, it is not.

Be bound in the snare of the cage like the wild bird
If, flying in search of Thee, the bird of Sidrah is not.

If the poor lover scattered the counterfeit coin of his heart,
Censure him not, for potent as to current coin he is not.

In the end, to that lofty cypress, reacheth the hand of him,
Whose spirit in search of Thee, defective is not.

Before Thee, I boast not of Isa's life-giving;
For like Thy lip, in soul-refreshing, expert he is not.

I who, in passion's fire for Thee, express no sigh,
How can one say: "As to the stains of my heart, patient He is not."

The first day, when I beheld Thy tress-tip I spake,
Saying: "End to this chain's confusion is not."

The desire of union with Thee alone, to Hafez's heart is not:
Who is he in whose heart desire of union with Thee is not?

(71)

زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست
در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست
در صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست

تا چه بازی رخ نماید بیدقی خواهیم راند
عرصه شطرنج رندان را مجال شاه نیست

چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش
زین معما هیچ دانا در جهان آگاه نیست

این چه استغناست یا رب وین چه قادر حکمت است
کاین همه زخم نهان هست و مجال آه نیست

صاحب دیوان ما گویی نمی داند حساب
کاندر این طغرا نشان حسبه الله نیست

هر که خواهد گو بیا و هر چه خواهد گو بگو
کبر و ناز و حاجب و دربان بدین درگاه نیست

بر در میخانه رفتن کار یک رنگان بود
خودفروشان را به کوی می فروشان راه نیست

هر چه هست از قامت ناساز بی اندام ماست
ور نه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست

بنده پیر خراباتم که لطفش دایم است
ور نه لطف شیخ و زاهد گاه هست و گاه نیست

حافظ ار بر صدر ننشیند ز عالی مشرب نیست
عاشق دردی کش اندر بند مال و جاه نیست

(71)

The Zahed, outward worshipper! Of our state, knowledge is none.
In respect of us, whatever he saith, room for abhorrence is none.

In Tarikat, whatever befalleth the holy Traveler is his welfare:
O heart! In the straight highway, road lost is none.

That we may see how the game turneth, a pawn, I will move.
The power of Shah to the chess-board of profligates is none.

What is this lofty roof, smooth, with many pictures?
In the world, acquainted with this mystery, Sage there is none.

O Lord! Who is this independent One? What is this powerful creed?
For this is all internal wound; but power of sigh is none.

Thou mayst say: "The Lord of the Secretariat knoweth not the account:
For, in this imperial signature, trace of "Hasbatanu-li-llah" is none.

Whoever wisheth, say: "Come:" Whoever wisheth, say: "Speak:"
In this Court is neither arrogance nor haughtiness; chamberlain, or door-keeper, is none.

To go to the Tavern-door is the work of those of one color:
For the Self-sellers, path. into the street of the Wine-Sellers, "is none."

Whatever unfitness there is, is by reason of our unfit, formless form:
If not, on a person's stature, thy dress of honor, short is none.

I am the slave of the Pir of the tavern, whose favor is constant:
If not, the favor of the Shaikh and of the Zahed, is sometimes; and, sometimes is none.

If, through lofty spirit, Hafez sit not on the chief seat,
The Lover, dregs of wine drinking, in the bond of property and of rank is none.

(72)

راهیست راه عشق که هیچش کنار نیست
آن جا جز آن که جان بسپارند چاره نیست

هر گه که دل به عشق دهی خوش دمی بود
در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست

ما را ز منع عقل مترسان و می بیار
کان شهنه در ولایت ما هیچ کاره نیست

از چشم خود بپرس که ما را که می کشد
جانا گناه طالع و جرم ستاره نیست

او را به چشم پاک توان دید چون هلال
هر دیده جای جلوه آن ماه پاره نیست

فرصت شمر طریقه رندی که این نشان
چون راه گنج بر همه کس آشکاره نیست

نگرفت در تو گریه حافظ به هیچ رو
حیران آن دلم که کم از سنگ خاره نیست

(72)

Love's path is Path whereof the shore is none:
And there, unless they surrender their soul, remedy is none.

Every moment that to love thou givest thy heart is a happy moment,
In the right work, need of praying to God to be directed aright is none.

With reason's prohibition, affright us not; and bring wine:
In our Land, the work of the watchman, work is none.

Ask thou thy own eye "Who draweth us?"
O soul! the sin of fortune and the crime of the star is none.

Him, one can see with the pure eye like the crescent moon:
The place of splendor of that moon-fragment, every eye is not.

Reckon as plunder the path of profligacy. For this track,
Like the path to the treasure, evident to every one is not.

In no way, Hafez's weeping affected thee
Astonishment mine at that heart, which less hard than the stone is not.

(73)

روشن از پرتو رویت نظری نیست که نیست
منت خاک درت بر بصری نیست که نیست

ناظر روی تو صاحب نظرانند آری
سر گیسوی تو در هیچ سری نیست که نیست

اشک غماز من ار سرخ برآمد چه عجب
خجل از کرده خود پرده دری نیست که نیست

تا به دامن ننشیند ز نسیمش گردی
سیل خیز از نظرم رهگذری نیست که نیست

تا دم از شام سر زلف تو هر جا نزنند
با صبا گفت و شنیدم سحری نیست که نیست

من از این طالع شوریده برنجم ورنی
بهره مند از سر کویت دگری نیست که نیست

از حیای لب شیرین تو ای چشمه نوش
غرق آب و عرق اکنون شکری نیست که نیست

مصلحت نیست که از پرده برون افتد راز
ور نه در مجلس رندان خبری نیست که نیست

شیر در بادیه عشق تو روباه شود
آه از این راه که در وی خطری نیست که نیست

آب چشمم که بر او منت خاک در توست
زیر صد منت او خاک دری نیست که نیست

از وجودم قدری نام و نشان هست که هست
ور نه از ضعف در آن جا اثری نیست که نیست

غیر از این نکته که حافظ ز تو ناخشنود است
در سرپای وجودت هنری نیست که نیست

(73)

From the ray of Thy face, luminous a glance is not. that is not:
The favor of the dust of Thy door, on an eye is not, that is not.

Those possessed of sight, are the spectator of Thy face. Yes:
The desire of Thy tress, in any, a desire is not, that is not.

If through my grief for Thee, my tear issue red, what wonder?
Ashamed of that done by himself, a screen-holder is not that is not.

So that on Thy skirt, a little dust may not settle,
The torrent of tears from my vision, a great pathway is not that is not.

So that, everywhere, it may not boast of the evening of Thy tress-tip,
Conversation with the breeze, mine a morning is nor that is not.

On me, wherefore bindest thou the girdle of malice, when of love
On the waist of my heart and soul, a girdle is not, that is not.

O sweet fountain! from the modesty of Thy sweet lip,
Now, steeped in water and sweat, a piece of sugar is not, that is not.

No good counsel is it that the mystery should fall out of the screen.
And, if not, in the assembly of profligates, a piece of news is not that is not.

In the desert of love for Thee, the lion becometh the fox:
Alas, this Path! wherein a danger is not that is not.

The water of my eye, whereon is the favor of the dust of Thy door
Under a hundred favors of His. the dust of a door is not that is not.

From the head of Thy street, I cannot go a step:
And, if not, in the heart of the heart-bereft, a journey is not that is not.

Save this subtlety that Hafez is not pleased with thee,
Wholly, in thy existence, a skill is not, that is not.

(74)

حاصل کارگه کون و مکان این همه نیست
باده پیش آر که اسباب جهان این همه نیست

از دل و جان شرف صحبت جانان غرض است
غرض این است و گرنه دل و جان این همه نیست

منت سدره و طوبی ز پی سایه مکش
که چو خوش بنگری ای سرو روان این همه نیست

دولت آن است که بی خون دل آید به کنار
ور نه با سعی و عمل باغ جنان این همه نیست

پنج روزی که در این مرحله مهلت داری
خوش بیاسای زمانی که زمان این همه نیست

بر لب بحر فنا منتظریم ای ساقی
فرستی دان که ز لب تا به دهان این همه نیست

زاهد ایمن مشو از بازی غیرت زنهار
که ره از صومعه تا دیر مغان این همه نیست

دردمندی من سوخته زار و نزار
ظاهرا حاجت تقریر و بیان این همه نیست

نام حافظ رقم نیک پذیرفت ولی
پیش رندان رقم سود و زیان این همه نیست

(74)

The produce of the workshop of existence and dwelling all this is naught;
Bring wine. For the goods of the world all this is naught.

The desire of the heart and of the exalted soul is the society of the Beloved:
All that is; and, if not, heart and soul, all this is naught.

For the sake of shade, endure not the favor of the Sidra and the Tuba tree
For, O moving cypress, when well thou lookest, all this is naught.

Fortune is that which, without the heart's blood, cometh to the bosom:
And, if not, the garden of the Beloved with effort and toil all this is naught.

A space of five days that thou hast in this stage of favor;
Rest pleasantly awhile. For Time all this is naught.

O Saki! We are waiting on the shore of the ocean of death
Regard again. For from lip to mouth all this is naught.

Zahed! beware; be not secure of the sport of pride
For the path from the cloister to the temple of the Magians, all this is naught.

Wailing and weeping have consumed me sorrowful:
The need of narrating and of explaining apparently all this is naught.

The name of Hafez accepted the writing of honor;
But, in the opinion of profligates, the writing of profit and of loss all this is naught.

(75)

خواب آن نرگس فتان تو بی چیزی نیست
تاب آن زلف پریشان تو بی چیزی نیست

از لببت شیر روان بود که من می‌گفتم
این شکر گرد نمکدان تو بی چیزی نیست

جان درازی تو بادا که یقین می‌دانم
در کمان ناوک مژگان تو بی چیزی نیست

مبتلایی به غم محنت و اندوه فراق
ای دل این ناله و افغان تو بی چیزی نیست

دوش باد از سر کویش به گلستان بگذشت
ای گل این چاک گریبان تو بی چیزی نیست

درد عشق ار چه دل از خلق نهان می‌دارد
حافظ این دیده گریان تو بی چیزی نیست

(75)

(76)

جز آستان توام در جهان پناهی نیست
سر مرا بجز این در حواله گاهی نیست

عدو چو تیغ کشد من سپر بیندازم
که تیغ ما بجز از ناله‌ای و آهی نیست

چرا ز کوی خرابات روی برتابم
کز این به هم به جهان هیچ رسم و راهی نیست

زمانه گر بزند آتشم به خرمن عمر
بگو بسوز که بر من به برگ کاهی نیست

غلام نرگس جماش آن سهی سروم
که از شراب غرورش به کس نگاهی نیست

مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن
که در شریعت ما غیر از این گناهی نیست

عنان کشیده رو ای پادشاه کشور حسن
که نیست بر سر راهی که دادخواهی نیست

چنین که از همه سو دام راه می‌بینم
به از حمایت زلفش مرا پناهی نیست

خزینه دل حافظ به زلف و خال مده
که کارهای چنین حد هر سیاهی نیست

(76)

Save Thy threshold, my shelter in the world is none.
Save this door, my fortress-place is none.

When the enemy draweth the sword, we cast the shield:
For save weeping and wailing, our sword is none:

From the tavern-street, why turn I away my face?
For better than this, in the world, my way and path is none.

If, into the harvest of my life, Time cast fire,
Say: "Consume; for, equal to a little blade of grass, in my opinion, it is none."

I am the slave of the saucy eye of that straight stature,
From whose wine of pride, at any one, glance is none.

Be not in the pursuit of injury: do whatever thou desirest:
For in our Shariat, save this, a sin is none.

O King of the dominion of beauty! go rein drawn:
For at the head of a street, is it not a justice-seeker is none?

Thus it is, that, in every direction, I behold the snare of the Path:
Save the shelter of His tress, my shelter is none.

To the tress and the mole give not the treasure of the heart of Hafez;
For deeds like these, the power of every black one is none.

(77)

بلبلی برگ گلی خوش رنگ در منقار داشت
و اندر آن برگ و نوا خوش ناله‌های زار داشت

گفتمش در عین وصل این ناله و فریاد چیست
گفت ما را جلوه معشوق در این کار داشت

یار اگر ننشست با ما نیست جای اعتراض
پادشاهی کامران بود از گدایی عار داشت

در نمی‌گیرد نیاز و ناز ما با حسن دوست
خرم آن کز نازنینان بخت برخوردار داشت

خیز تا بر کلک آن نقاش جان افشان کنیم
کاین همه نقش عجب در گردش پرگار داشت

گر مرید راه عشقی فکر بدنامی مکن
شیخ صنعان خرقه رهن خانه خمار داشت

وقت آن شیرین قلندر خوش که در اطوار سیر
ذکر تسبیح ملک در حلقه زنار داشت

چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت

(77)

A nightingale had a rose-leaf, pleasant of hue in his beak,
And, on that leaf and pleasant food, bitter lamentation held.

To him, I said: "In the very time of union wherefore is this lament and cry?"
He said: "In this work of lament, me the beloved's beauty held."

If the true Beloved sate not with us beggars, room for complaint is none;
King, prosperous was He; shame of beggars, He held.

Our supplication and entreaty affect not the Friend possessed of beauty,
Happy he, who from beloved ones, the fortune of prosperity held.

Arise! so that on the reed of that Painter, we may scatter our soul;
For, all this wonderful picture, in the revolution of His compass, Lie held.

If thou be a disciple of love's Path, defame not:
Pawned at the vintner's house, his religious garment Shaikh San'an held.

Happy, the time of that gentle Kalandar who, in the paths of wandering,
Mention of the rosary of the King, in the girdle of the Zunnar, held.

Below the roof of the palace of that beloved of Hun-nature, the eye of Hafez
The way of paradise, beneath which streams are flowing, held.

(78)

دیدى که یار جز سر جور و ستم نداشت
بشکست عهد و ز غم ما هیچ غم نداشت

یا رب مگیرش ار چه دل چون کبوترم
افکند و کشت و عزت صید حرم نداشت

بر من جفا ز بخت من آمد و گرنه یار
حاشا که رسم لطف و طریق کرم نداشت

با این همه هر آن که نه خواری کشید از او
هر جا که رفت هیچ کسش محترم نداشت

ساقی بیار باده و با محتسب بگو
انکار ما مکن که چنین جام جم نداشت

هر راهرو که ره به حریم درش نبرد
مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت

حافظ ببر تو گوی فصاحت که مدعی
هیچش هنر نبود و خبر نیز هم نداشت

(78)

Thou sawest that, save the desire of violence and of tyranny, my beloved aught had not.

He shattered the covenant; and, on account of our grief, grief had not.

O Lord! take him not. Although my heart, like the pigeon,
He cast down and slew; and respect for the prey of the sacred enclosure had not.

Against me, on account of my fortune, came this violence. If not the Beloved,
Save the way of courtesy and the path of liberality, aught had not.

With ail this, every one who endured from Him no contempt,
Everywhere he went, him honored any one had not.

Saki! bring wine; say to the Muhtaseb:
“Deny us not. For such a cup Jamshid had not.”

Every way-farer who took not the path to the sacred enclosure of His door,
Unhappy, traveled the valley; yet, the path to the sacred enclosure had not.

Hafez! do thou take the ball of eloquence. For the claimant,
His was no skill at all; and any information, he had not.

(79)

کنون که می‌دمد از بوستان نسیم بهشت
من و شراب فرح بخش و یار حور سرشت

گدا چرا نزنند لاف سلطنت امروز
که خیمه سایه ابر است و بزمگه لب کشت

چمن حکایت اربیبهشت می‌گوید
نه عاقل است که نسیم خرید و نقد بهشت

به می عمارت دل کن که این جهان خراب
بر آن سر است که از خاک ما بسازد خشت

وفا مجوی ز دشمن که پرتوی ندهد
چو شمع صومعه افروزی از چراغ کنشت

مکن به نامه سیاهی ملامت من مست
که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت

قدم دریغ مدار از جنازه حافظ
که گر چه غرق گناه است می‌رود به بهشت

(79)

Now, that the fragrant breeze of Paradise bloweth from the rose garden.
I and the wine, joy-giving and the Beloved angel.

To-day, why boasteth not the beggar of empire?
For his pavilion is the Cloud's shade; and his banquet place, the field's border.

The sword uttereth the tale of the April:
No Aref is he, who purchased a loan; and let go cash.

With wine make the building of the heart. For this evil world
Is bent on that it may make a brick of our dust.

From the enemy, seek not fidelity. For, a feeble ray it giveth not,
When thou kindlest the candle of the cloister from the lamp of the church.

For recorded blackness, reproach not me intoxicated:
Who knoweth what Fate hath written on his head?

From the bier of Hafez, keep not back thy foot:
For though he be immersed in sin, he goeth to paradise.

(80)

عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت
که گناه دگران بر تو نخواهند نوشت

من اگر نیکم و گر بد تو برو خود را باش
هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

همه کس طالب یارند چه هشیار و چه مست
همه جا خانه عشق است چه مسجد چه کنشت

سر تسلیم من و خشت در میکده‌ها
مدعی گر نکند فهم سخن گو سر و خشت

نامیدم مکن از سابقه لطف ازل
تو پس پرده چه دانی که که خوب است و که زشت

نه من از پرده تقوا به درافتادم و بس
پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت

حافظا روز اجل گر به کف آری جامی
یک سر از کوی خرابات برندت به بهشت

(80)

O Zahed, pure of nature! censure not the profligates;
For, against thee, they will not record another's crime.

If I be good, or if I be bad. Go thou: be thyself:
In the end, every one reapeth that work that he sowed.

Every one, whether sensible or insensible, is the seeker of the Beloved:
Every place, whether the Masjed or the church, is the house of love.

My head of submission and the brick of the Tavern-door:
If the complainant understand not this speech, say: Thy head and brick.

Of the former kindness in eternity without beginning, make me not hopeless:
What knowest thou, behind the screen who is good, who is bad?

From the cell of piety, not only I fell out:
My father also let go from his hand Paradise of Eternity without end.

O Hafez! If, on the day of death, thou bring a cup.
Immediately, they will take thee from the street of the tavern to Paradise.

(81)

صبحدم مرغ چمن با گل نخواستہ گفت
ناز کم کن کہ در این باغ بسی چون تو شکفت

گل بخندید کہ از راست نرنجیم ولی
هیچ عاشق سخن سخت بہ معشوق نگفت

گر طمع داری از آن جام مرصع می لعل
ای بسا در کہ بہ نوک مژہات باید سفت

تا ابد بوی محبت بہ مشامش نرسد
ہر کہ خاک در میخانہ بہ رخسارہ نرفت

در گلستان ارم دوش چو از لطف ہوا
زلف سنبل بہ نسیم سحری می آشفست

گفتم ای مسند جم جام جہان بینت کو
گفت افسوس کہ آن دولت بیدار بخفت

سخن عشق نہ آن است کہ آید بہ زبان
ساقیا می دہ و کوتاہ کن این گفت و شنفت

اشک حافظ خرد و صبر بہ دریا انداخت
چہ کند سوز غم عشق نیارست نہفت

(81)

At dawn, the bird of the sword spake to the rose:
"Display less disdain; for, in this garden many a one like thee hath blossomed."

The rose laughed saying: "We grieve not at the truth; but
"No lover spoke a harsh word to the beloved."

If thou desire ruby wine from that begemmed cup,
O many the pearl that it is necessary for thee to pierce with the point of thy eyelash.

To eternity without end, the perfume of love reacheth not the perfume place of him
Who, with his face, swept not the dust of the door of the tavern.

Last night, in the Paradise, when from the bounty of the air,
The tress of the hyacinth was disturbed by the morning breeze,

I said: "O throne of Jamshid! thy cup world-displaying, where?"
It said: "Alas! wakeful fortune slept."

Not that which cometh to the tongue is the talk of love:
O Saki! give wine; make short this uttering and hearing.

Into the sea, the tear of Hafez hath cast wisdom and patience:
What shall he do? The consuming of love's grief, he cannot conceal.

(82)

آن ترک پری چهره که دوش از بر ما رفت
آیا چه خطا دید که از راه خطا رفت

تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین
کس واقف ما نیست که از دیده چه ها رفت

بر شمع نرفت از گذر آتش دل دوش
آن دود که از سوز جگر بر سر ما رفت

دور از رخ تو دم به دم از گوشه چشم
سیلاب سرشک آمد و طوفان بلا رفت

از پای فتادیم چو آمد غم هجران
در درد بمردیم چو از دست دوا رفت

دل گفت وصالش به دعا باز توان یافت
عمریست که عمرم همه در کار دعا رفت

احرام چه بندیم چو آن قبله نه این جاست
در سعی چه کوشیم چو از مروه صفا رفت

دی گفت طبیب از سر حسرت چو مرا دید
هیئات که رنج تو ز قانون شفا رفت

ای دوست به پرسیدن حافظ قدمی نه
زان پیش که گویند که از دار فنا رفت

(82)

That Bold One of Angel-face who, last night, by me passed,
What sin saw He that, by way of sin, He passed?

Since from my sight, went that world-seeing eye,
None knoweth what tears from my eye have passed.

Last night from the passing of the heart's fire to the candle passed not
That smoke that, to our head, from the liver's consuming passed.

Far from His face, momentarily, from the fountain of my eye,
A torrent of tears came; and the deluge of calamity passed.

From our feet, we fell when separation's grief came:
In grief we remained when from the hand, the remedy passed.

The heart said: "With prayer, one can again obtain union with Him."
'Tis a life-time since my life all in the work of prayer passed.

Wherefore do I bind on the pilgrim-robe, for that Ka'ba is not here?
In effort, wherefore do I strive since from Ka'ba, he hath passed?

Yesterday, with the essence of the pity, when he beheld me, the physician said:
"Alas! beyond the rules of cure, thy grief hath passed."

O friend! for asking Hafez plant thy foot
Before that time when they shall speak saying: "From the frail house he hath passed."

(83)

گر ز دست زلف مشکینت خطایی رفت رفت
ور ز هندوی شما بر ما جفایی رفت رفت

برق عشق ار خرمن پشمینه پوشی سوخت سوخت
جور شاه کامران گر بر گدایی رفت رفت

در طریقت رنجش خاطر نباشد می بیار
هر کدورت را که بینی چون صفایی رفت رفت

عشقبازی را تحمل باید ای دل پای دار
گر ملالی بود بود و گر خطایی رفت رفت

گر دلی از غمزه دلدار باری برد برد
ور میان جان و جانان ماجرای رفت رفت

از سخن چینان ملالت ها پدید آمد ولی
گر میان همنشینان ناسزایی رفت رفت

عیب حافظ گو مکن واعظ که رفت از خانقاه
پای آزادی چه بندی گر به جایی رفت رفت

(83)

If from the hand of Thy musky tress, a fault passed, it passed:
And, if against us from Thy dark mole, an act of tyranny passed, it passed.

If, the harvest of one wool-clad, Love's lightning consumed, it consumed:
If, against a beggar, the violence of the prosperous king passed, it passed.

In Tarikat, is no grief of heart. Bring wine:
Every impurity that thou seest, when, purity passed, it passed.

O heart! keep firm of foot. For love-playing, endurance is necessary:
If a vexatious matter was, it was; if a tyrannous matter passed, it passed.

If, from the Heart-possessor's glance, a load a heart bore, it bore:
Between the soul and the true Beloved a matter passed, it passed.

From carpers, reproaches appear; but,
If, among fellow-sitters, aught unfit passed, it passed.

O admonisher! say: "Censure not Hafez who hath gone from the cloister."
How bindest thou the foot of a free one? If to a place he passed, he passed.

(84)

ساقی بیار باده که ماه صیام رفت
درده قدح که موسم ناموس و نام رفت

وقت عزیز رفت بیا تا قضا کنیم
عمری که بی حضور صراحی و جام رفت

مستم کن آن چنان که ندانم ز بیخودی
در عرصه خیال که آمد کدام رفت

بر بوی آن که جرعه جامت به ما رسد
در مصطبه دعای تو هر صبح و شام رفت

دل را که مرده بود حیاتی به جان رسید
تا بویی از نسیم می‌اش در مشام رفت

زاهد غرور داشت سلامت نبرد راه
رند از ره نیاز به دارالسلام رفت

نقد دلی که بود مرا صرف باده شد
قلب سیاه بود از آن در حرام رفت

در تاب توبه چند توان سوخت همچو عود
می ده که عمر در سر سودای خام رفت

دیگر مکن نصیحت حافظ که ره نیافت
گمگشته‌ای که باده نابش به کام رفت

(84)

O Saki! bring wine; for the fasting month hath passed.
Give the goblet; for the season of name and fame hath passed.

Dear time hath passed. Come; let us repeat the omitted prayers
Of a long life that without the presence of a goblet and of the cup hath passed

Make me intoxicated even so that from selflessness I shall not know,
In the plain of imagination, who hath come, who hath passed.

In the smell that a draught of Thy cup may reach us,
In the inn, every morning and evening, prayer to Thee hath passed.

To the heart that was dead, a great life reached the soul,
Since into its perfume-place a perfume, from Thy breeze, hath passed.

The Zahed had pride; took not the path to safety:
By the path of supplication, the Profligate to the House of Safety hath passed.

The cash of the heart that was mine became expended in wine:
It was counterfeit coin. Therefore into the unlawful it hath passed.

Like aloe-wood, how long can one consume in the torment of repentance?
Give wine. For life in the essence of raw madness hath passed.

Again counsel not Hafez; for the path of austerity, found not,
A lost one, to whose palate the sweet wine hath passed.

(85)

شربت‌ی از لب لعلش نچشیدیم و برفت
روی مه پیکر او سیر ندیدیم و برفت

گویی از صحبت ما نیک به تنگ آمده بود
بار بربست و به گردش نرسیدیم و برفت

بس که ما فاتحه و حرز یمانی خواندیم
وز پی اش سوره اخلاص دمیدیم و برفت

عشوه دادند که بر ما گذری خواهی کرد
دیدي آخر که چنین عشوه خریدیم و برفت

شد چمان در چمن حسن و لطافت لیکن
در گلستان وصالش نچمیدیم و برفت

همچو حافظ همه شب ناله و زاری کردیم
کای دریغا به وداعش نرسیدیم و برفت

(85)

From His lip of ruby, a draft we tasted not; and He departed:
His face, moon of form, we beheld not to our fill; and He departed.

Thou mayst say: "By our society, He hath become greatly straitened."
His chattels, He bound up: about him, we arrived not, and He departed.

Many the Fatiha and the Harz-i-Yamani that we recited:
After that, we murmured the wholeheartedness, and He departed.

A glance, He gave saying: "From the street of desire, I depart not."
Thou sawest how, at last, we purchased the glance, and He departed.

Proudly moving, He went into the sward of beauty and of grace. But,
In the rose garden of union with Him, we moved not, and He departed.

All night, weeping and wailing, we did like Hafez:
For alas! for bidding Him farewell, we arrived not, and He departed.

(86)

ساقی بیا که یار ز رخ پرده برگرفت
کار چراغ خلوتیان باز درگرفت

آن شمع سرگرفته دگر چهره بر فروخت
وین پیر سالخورده جوانی ز سر گرفت

آن عشوه داد عشق که مفتی ز ره گرفت
و آن لطف کرد دوست که دشمن حذر گرفت

زنهار از آن عبارت شیرین دلفریب
گویی که پسته تو سخن در شکر گرفت

بار غمی که خاطر ما خسته کرده بود
عیسی دمی خدا بفرستاد و برگرفت

هر سروقد که بر مه و خور حسن می فروخت
چون تو در آمدی پی کاری دگر گرفت

زین قصّه هفت گنبد افلاک پر صداست
کوته نظر ببین که سخن مختصر گرفت

حافظ تو این سخن ز که آموختی که بخت
تعویذ کرد شعر تو را و به زر گرفت

(86)

Saki! come; for the true Beloved hath taken up the veil,
The work of the lamp of the Khilvatis again kindled.

That candle head uplifted again enkindled its face,
And youth from his head, this Pir years endured took.

The true Beloved gave that glance, such that piety departed from the path,
And the Friend exercised that kindness, that the enemy caution took.

From the sweet and heart-ravishing example, shelter:
Thou mayst say "Thy mouth speech into sugar took."

The load of that great grief that had wounded our heart,
God sent one of Isa-breath: up, he took.

Every cypress-stature, that boasted beauty over the sun and the moon,
When Thou camest, the pursuit of other work took.

Full of clamour of this tale, are the seven vaults of the sky.
Behold the short-sighted one who, the tale short, took!

Hafez! from whom hast thou learned this prayer, that the beloved
Made thy verse an amulet; and it, into gold, took.

(87)

حسنّت به اتفاق ملاحّت جهان گرفت
آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت

افشای راز خلوتیان خواست کرد شمع
شکر خدا که سر دلش در زبان گرفت

زین آتش نهفته که در سینه من است
خورشید شعله‌ایست که در آسمان گرفت

می‌خواست گل که دم زند از رنگ و بوی دوست
از غیرت صبا نفسش در دهان گرفت

آسوده بر کنار چو پرگار می‌شدم
دوران چو نقطه عاقبتم در میان گرفت

آن روز شوق ساغر می‌خرمنم بسوخت
کتش ز عکس عارض ساقی در آن گرفت

خواهم شدن به کوی مغان آستین فشان
زین فتنه‌ها که دامن آخرزمان گرفت

می‌خور که هر که آخر کار جهان بدید
از غم سبک برآمد و رطل گران گرفت

بر برگ گل به خون شقایق نوشته‌اند
کان کس که پخته شد می‌چون ارغوان گرفت

حافظ چو آب لطف ز نظم تو می‌چکد
حاسد چگونه نکته تواند بر آن گرفت

(87)

By concord with darkish beauty, the world Thy beauty took.
Yes; by concord, the world one can take.

The revealing of the mysteries of the Khilvatis, the candle wished to make:
Thanks to God! that its tongue, the heart's desire kindled.

From out of this concealed fire that is in my chest,
A flame is the sun that the sky, kindled.

The rose wished to boast of the color and the perfume of the Friend:
In jealousy of it, its breath, in its mouth the breeze took.

Rested apart, I was like the compass:
At last, me, into the center, like a point, Time took.

Desire of the cup of wine consumed my harvest that day,
When, from the reflection of the Saki's cheek, fire kindled.

e

To the street of the magians, I wish to go, shaking my sleeve,
Of these calamities, that, the skirt of time's end took.

Drink wine. For, whoever, at the end of work, beheld the world,
From grief, came forth light; and, the heavy cup of wine, took.

With the blood of tulips, on the rose-leaf, they have written
Saying: "Wine like the ruddy Arghavan that one, who became mature, took."

Hafez! like water, grace trickleth from thy verse:
On it, nice distinction, the envious one how took?

(88)

شنیده‌ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت
فراق یار نه آن می‌کند که بتوان گفت

حدیث هول قیامت که گفت واعظ شهر
کنایتیست که از روزگار هجران گفت

نشان یار سفرکرده از که پرسم باز
که هر چه گفت برید صبا پریشان گفت

فغان که آن مه نامهربان مهرگسل
به ترک صحبت یاران خود چه آسان گفت

من و مقام رضا بعد از این و شکر رقیب
که دل به درد تو خو کرد و ترک درمان گفت

غم کهن به می سالخورده دفع کنید
که تخم خوشدلی این است پیر دهقان گفت

گره به باد مزن گر چه بر مراد رود
که این سخن به مثل باد با سلیمان گفت

به مهلتی که سپهرت دهد ز راه مرو
تو را که گفت که این زال ترک دستان گفت

مزن ز چون و چرا دم که بنده مقبل
قبول کرد به جان هر سخن که جانان گفت

که گفت حافظ از اندیشه تو آمد باز
من این نگفته‌ام آن کس که گفت بهتان گفت

(88)

I heard a pleasant speech that the old man of Kan'an uttered:
"Separation from the true Beloved maketh not that which can be uttered."

The tale of terror of the resurrection day, which the city-admonisher uttered?
Is a hint, which, of the time of separation, he uttered.

Of whom, may I ask the trace of the Beloved, many a journey made?
For whatever the wind's messenger uttered, confusedly he uttered.

Alas! that unkind moon, the Friend's enemy,
For the abandoning the society of his own lovers, how easily he uttered!

After this I and the stage of contentment, and thanks to my rival:
For accustomed to pain by thee, my heart hath become; and the abandonment of
remedy uttered

With wine of many years, repel ye the old grief:
For, the seed of happy-heartedness is this. It, the Pir of the village uttered.

Fix not a knot on the wind though, on thy object, it favorably blow,
For to Soleiman this speech, as a proverb, the wind, uttered.

For a frivolous excuse that the sky may give thee, go not from the Path
Who told thee, that, the abandoning of tales, this old woman uttered.

As to "how and why," express no breath. For the happy slave
Accepteth with soul every word that the Sultan uttered.

From thought of thee, who said Hafez hath come back'?
This, I have not said. He who uttered it, calumny uttered.

(89)

یا رب سببی ساز که یارم به سلامت
باز آید و برهاندم از بند ملامت

خاک ره آن یار سفر کرده بیارید
تا چشم جهان بین کنمش جای اقامت

فریاد که از شش جهتم راه بیستند
آن خال و خط و زلف و رخ و عارض و قامت

امروز که در دست توام مرحمتی کن
فردا که شوم خاک چه سود اشک ندامت

ای آن که به تقریر و بیان دم زنی از عشق
ما با تو نداریم سخن خیر و سلامت

درویش مکن ناله ز شمشیر احبا
کاین طایفه از کشته ستانند غرامت

در خرقه زن آتش که خم ابروی ساقی
بر می شکند گوشه محراب امامت

حاشا که من از جور و جفای تو بنالم
بیداد لطیفان همه لطف است و کرامت

کوته نکند بحث سر زلف تو حافظ
پیوسته شد این سلسله تا روز قیامت

(89)

O Lord! devise a means, whereby in safety my Beloved
May come back, and release me from the claw of reproach.

Bring ye the dust of the Path of that traveled Beloved
That I may make my world-seeing eye His sojourn-place.

Justice! For, they have barred my Path on six sides
That mole, beard, tress, face, cheek, and stature.

To-day, when I am in thy hand, show a little mercy.
To-morrow, when I become clay, what profit are tears of repentance?

O thou that of love expressest breath in relating and explaining,
With thee no word have we save this "Prosperity and safety be thine!"

Darvish! Lament not of the sword of friends;
For this band taketh the blood-price for the slain.

Set fire to the religious garment; for the curve of the Saki's eye-brow
Shattereth the corner of the prayer-arch of the service of the Imam.

God forbid that of thy violence and tyranny I should bewail:
The injustice of dainty ones is all daintiness and goodness.

The argument of thy tress-tip, Hafez shorteneth not:
This chain is joined to the day of resurrection.

(90)

ای هدهد صبا به سبا می فرستمت
بنگر که از کجا به کجا می فرستمت

حیف است طایری چو تو در خاکدان غم
زین جا به آشیان وفا می فرستمت

در راه عشق مرحله قرب و بعد نیست
می بینمت عیان و دعا می فرستمت

هر صبح و شام قافله‌ای از دعای خیر
در صحبت شمال و صبا می فرستمت

تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب
جان عزیز خود به نوا می فرستمت

ای غایب از نظر که شدی همنشین دل
می گویمت دعا و ثنا می فرستمت

در روی خود تفرج صنع خدای کن
کینه خدای نما می فرستمت

ساقی بیا که هاتف غییم به مژده گفت
با درد صبر کن که دوا می فرستمت

حافظ سرود مجلس ما ذکر خیر توست
بشتاب هان که اسب و قبا می فرستمت

(90)

O lapwing of the east wind! to Saba, I send thee:
Behold from where to where, I send thee!

Alas! a bird like thee in the dust-heap of grief:
Hence to the nest of fidelity, I send thee.

In love's Path, is no stage of nearness or of farness:
I clearly see Thee; and prayer, I send Thee.

Every morning and evening, the Kafilah of prayer for Thy welfare,
In company with the north and the east wind, I send Thee.

So long as grief's army ruineth not the heart's country,
Words and odes, with melody and modulation, I send thee.

O Fellow-sitter of my heart! Thou that becomest hidden from sight,
Prayer, I utter for Thee; praise, I send Thee.

The creation of God, behold in thy own face;
For the mirror, God-displaying, I send thee.

Saki! come; for the invisible messenger uttered to me glad tidings,
"In pain, exercise patience; for the remedy of union, I send Thee."

Hafez! the song of our assembly is the mention of thy welfare:
Make haste. A horse and a coat, I send Thee.

(91)

ای غایب از نظر به خدا می‌سپارمت
جانم بسوختی و به دل دوست دارمت

تا دامن کفن نکشم زیر پای خاک
باور مکن که دست ز دامن بدارمت

محراب ابرویت بنما تا سحرگهی
دست دعا بر آرم و در گردن آرمت

گر بایدم شدن سوی هاروت بابلی
صد گونه جادویی بکنم تا بیارمت

خواهم که پیش میرمت ای بی‌وفا طبیب
بیمار باز پرس که در انتظارمت

صد جوی آب بسته‌ام از دیده بر کنار
بر بوی تخم مهر که در دل بکارمت

حافظ شراب و شاهد و رندی نه وضع توست
فی الجملة می‌کنی و فرو می‌گذارمت

(91)

O hidden from sight! to God, I entrust, thee.
Thou consumedest my soul; yet with heart, friend I hold thee.

So long as I trail not the skirt of my shroud beneath the foot of the dust,
Believe not, I will keep hand from off the skirt of thee.

Display the prayer-arch of thy eye-brow, that, in the morning-time,
I may bring forth my hand of prayer and bring it upon the neck of thee.

If it be necessary for me to go to Harut of Babil,
A hundred kinds of sorcery I will evoke to bring thee.

O faithless physician! I wish to die before thee.
Ask the sick; for I am in expectation of thee.

I weep; and, from this tear, torrent raining, my hope
Is that love's seed, I may plant in the heart of thee.

Hafez! wine, and the mistress, and profligacy are not thy way of life:
Wholly thou doest; and I pardon thee.

(92)

میر من خوش می‌روی کاندِر سر و پا میرمت
خوش خرامان شو که پیش قد رِنا میرمت

گفته بودی کی بمیری پیش من تعجیل چیست
خوش تقاضا می‌کنی پیش تقاضا میرمت

عاشق و مخمور و مهجورم بت ساقی کجاست
گو که بخرامد که پیش سروبالا میرمت

آن که عمری شد که تا بیمارم از سودای او
گو نگاهی کن که پیش چشم شهلا میرمت

گفته لعل لبم هم درد بخشد هم دوا
گاه پیش درد و گه پیش مداوا میرمت

خوش خرامان می‌روی چشم بد از روی تو دور
دارم اندر سر خیال آن که در پا میرمت

گر چه جای حافظ اندر خلوت وصل تو نیست
ای همه جای تو خوش پیش همه جا میرمت

(92)

(93)

چه لطف بود که ناگاه رشحه قلمت
حقوق خدمت ما عرضه کرد بر کرم

به نوک خامه رقم کرده‌ای سلام مرا
که کارخانه دوران مباد بی رقمت

نگویم از من بی‌دل به سهو کردی یاد
که در حساب خرد نیست سهو بر قلمت

مرا ذلیل مگردان به شکر این نعمت
که داشت دولت سرمد عزیز و محترمت

بیا که با سر زلفت قرار خواهم کرد
که گر سرم برود برندارم از قدمت

ز حال ما دلت آگه شود مگر وقتی
که لاله بردمد از خاک کشتگان غمت

روان تشنه ما را به جرعه‌ای دریاب
چو می‌دهند ز لال خضر ز جام جمت

همیشه وقت تو ای عیسی صبا خوش باد
که جان حافظ دلخسته زنده شد به دمت

(93)

What kindness it was when, suddenly, the dropping of thy pen
Represented the obligations of our service according to the goodness of thee.

To me, salutation thou hast written with the nib of the pen:
Be not the work of Time's house without the writing of thee!

I say not in mistake, thou recollectedest me, heart bereft:
For, in wisdom's account, mistake lieth not in the pen of thee.

Despicable, make me not in thanks for this favor
That lasting Fortune, dear and honored, held thee.

Come. For, by thy tress-tip, I will vow
'That if my head goeth, I will not uplift it from the feet of thee.

Of the state of us, thy heart may become acquainted; but at the time,
When the tulip blossometh from the dust of those slain of grief for thee.

With a draught, assist the soul of us thirsty
When, from the cup, the limpid water of Khizr they give thee.

O Isa-breeze! happy ever be all thy time
For alive became the heart-broken soul of Hafez by the breath of Thee.

(94)

زان یار دلنوازم شکریست با شکایت
گر نکته دان عشقی بشنو تو این حکایت

بی مزد بود و منت هر خدمتی که کردم
یا رب مباد کس را مخدوم بی عنایت

رندان تشنه لب را آبی نمی‌دهد کس
گویی ولی شناسان رفتند از این ولایت

در زلف چون کمندش ای دل مپیچ کان جا
سرها بریده بینی بی جرم و بی جنایت

چشمت به غمزه ما را خون خورد و می‌پسندی
جانا روا نباشد خون ریز را حمایت

در این شب سیاهم گم گشت راه مقصود
از گوشه‌ای برون آی ای کوکب هدایت

از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود
زنهار از این بیابان وین راه بی‌نهایت

این راه را نهایت صورت کجا توان بست
کش صد هزار منزل بیش است در بدایت

هر چند بردی آیم روی از درت نتابم
جور از حبیب خوشتر کز مدعی رعایت

عشقت رسد به فریاد ار خود به سان حافظ
قرآن ز بر بخوانی در چارده روایت

(94)

On account of that heart-cherishing beloved, thanks with complaint are mine:
If thou be a subtlety-understander of love list well to this tale.

Rewardless was and thankless every service that I rendered:
O Lord! void of kindness let none be the served one.

To profligates, thirsty of lip, none giveth a little water:
Thou mayest say: "Those recognizing holy men have departed from this land."

O heart! In His tress-like noose, twist not; For, there,
Thou seest severed heads, crimeless, guiltless.

With a glance, Thy eye drank our blood; and Thou approvest:
O Soul! lawful is not protection to the blood-shedder.

In this dark night, lost to me became the path of my purpose:
O Star of guidance! come forth from the corner.

From every direction, where I went naught increased to me save terror.
Beware of this desert, and of this endless Path.

Of this Path, the end openeth no form
For, in its beginning, are a hundred thousand stages more.

Although, thou snatchedest my honor, I turn not my face from Thy door:
More pleasant is violence from the Beloved, than from the enemy, courtesy.

To thy complaint, love reacheth, if like Hafez
Thou recite the Kuran with the fourteen traditions.

(95)

مدامم مست می‌دارد نسیم جعد گیسویت
خرابم می‌کند هر دم فریب چشم جادویت

پس از چندین شکیبایی شبی یا رب توان دیدن
که شمع دیده افروزیم در محراب ابرویت

سواد لوح بینش را عزیز از بهر آن دارم
که جان را نسخه‌ای باشد ز لوح خال هندویت

تو گر خواهی که جاویدان جهان یک سر بیارایی
صبا را گو که بردارد زمانی برقع از رویت

و گر رسم فنا خواهی که از عالم براندازی
برافشان تا فروریزد هزاران جان ز هر مویت

من و باد صبا مسکین دو سرگردان بی‌حاصل
من از افسون چشمت مست و او از بوی گیسویت

زهی همت که حافظ راست از دنیی و از عقبی
نیاید هیچ در چشمش بجز خاک سر کویت

(95)

Ever intoxicated keepeth me the waft of air of the tress-curl of Thine.
Momently ruined maketh me the deceit of the eye of sorcery of Thine.

O Lord! after such patience, one can see a night
Whereon, we may kindle the candle of our eye in the prayer-arch of the eye-brow of Thine.

The black tablet of vision, I hold dear for the sake
That to the soul, it is a book of the picture of the dark mole of Thine.

If Thou wish perpetually to adorn the world altogether
Tell the breeze that it should uplift awhile the veil from the face of Thine.

And if Thou wish to cast out from the world the custom of effacement.
Scatter that it may shed thousands of souls from every hair of Thine.

Wretched, I and the morning breeze; two heads, revolving without profit:
Intoxicated, I, from the sorcery of the eye of Thine; it, from the perfume of the tress of Thine.

O excellent! the spirit that Hafez hath of this world and of the next world
Naught cometh into his eye, save the dust of the head of the street of Thine.

(96)

درد ما را نیست درمان الغیاث
هجر ما را نیست پایان الغیاث

دین و دل بردند و قصد جان کنند
الغیاث از جور خوبان الغیاث

در بهای بوسه‌ای جانی طلب
می‌کنند این دلستانان الغیاث

خون ما خوردند این کافردلان
ای مسلمانان چه درمان الغیاث

همچو حافظ روز و شب بی خویشتن
گشته‌ام سوزان و گریان الغیاث

(96)

(97)

تویی که بر سر خوبان کشوری چون تاج
سزد اگر همه دلبران دهندت باج

دو چشم شوخ تو برهم زده خطا و حبش
به چین زلف تو ماچین و هند داده خراج

بیاض روی تو روشن چو عارض رخ روز
سواد زلف سیاه تو هست ظلمت داج

دهان شهد تو داده رواج آب خضر
لب چو قند تو برد از نبات مصر رواج

از این مرض به حقیقت شفا نخواهم یافت
که از تو درد دل ای جان نمی‌رسد به علاج

چرا همی‌شکنی جان من ز سنگ دلی
دل ضعیف که باشد به نازکی چو زجاج

لب تو خضر و دهان تو آب حیوان است
قد تو سرو و میان موی و بر به هیت عاج

فتاد در دل حافظ هوای چون تو شهی
کمینه ذره خاک در تو بودی کاج

(97)

(98)

اگر به مذهب تو خون عاشق است مباح
صلاح ما همه آن است کان تو راست صلاح

سواد زلف سیاه تو جاعل الظلمات
بیاض روی چو ماه تو فالق الاصباح

ز چین زلف کمندت کسی نیافت خلاص
از آن کمانچه ابرو و تیر چشم نجات

ز دیده‌ام شده یک چشمه در کنار روان
که آشنا نکند در میان آن ملاح

لب چو آب حیات تو هست قوت جان
وجود خاکی ما را از اوست ذکر رواح

بداد لعل لبیت بوسه‌ای به صد زاری
گرفت کام دلم ز او به صد هزار الحاح

دعای جان تو ورد زبان مشتاقان
همیشه تا که بود متصل مسا و صباح

صلاح و توبه و تقوی ز ما مجو حافظ
ز رند و عاشق و مجنون کسی نیافت صلاح

(98)

(99)

دل من در هوای روی فرخ
بود آشفته همچون موی فرخ

بجز هندوی زلفش هیچ کس نیست
که بر خوردار شد از روی فرخ

سیاهی نیکبخت است آن که دایم
بود همراز و هم زانوی فرخ

شود چون بید لرزان سرو آزاد
اگر ببندد قد دلجوی فرخ

بده ساقی شراب ارغوانی
به یاد نرگس جادوی فرخ

دوتا شد قامتم همچون کمانی
ز غم پیوسته چون ابروی فرخ

نسیم مشک تاتاری خجل کرد
شمیم زلف عنبربوی فرخ

اگر میل دل هر کس به جایست
بود میل دل من سوی فرخ

غلام همت آنم که باشد
چو حافظ بنده و هندوی فرخ

(99)

My heart, in desire of the face of Farrukh,
Is in confusion like the hair of Farrukh.

Save the Hindu of his tress, is none,
That enjoyed prosperity from the face of Farrukh.

The black of good fortune is that which ever
Is the fellow-traveller and the fellow knee-sitter of Farrukh.

Like the trembling aspen, becometh the cypress of the garden,
If it see the heart-alluring stature of Farrukh.

O Saki! give wine of Arghavan hue
To the memory of the eye of sorcery of Farrukh.

Bent like a bow, became my stature
From grief continuous as the eyebrow of Farrukh.

The breeze of the musk of Tatar, ashamed made
The perfume of the tress of ambergris of Farrukh.

If to a place, be the inclination of any one's heart,
The inclination of my heart is towards of Farrukh.

I am the slave of resolution of that one who is
Like Hafez, the attendant of the black of Farrukh.

(100)

دی پیر می فروش که ذکرش به خیر باد
گفتا شراب نوش و غم دل ببر ز یاد

گفتم به باد می دهم باده نام و ننگ
گفتا قبول کن سخن و هر چه باد باد

سود و زیان و مایه چو خواهد شدن ز دست
از بهر این معامله غمگین مباش و شاد

بادت به دست باشد اگر دل نهی به هیچ
در معرضی که تخت سلیمان رود به باد

حافظ گرت ز پند حکیمان ملالت است
کوته کنیم قصه که عمرت دراز باد

(100)

Yesterday, the Pir, the wine-seller whose mention be for good!
Said: "Drink wine; and, from recollection, take the heart's grief."

I said: "To the wind, wine giveth my name and fame:"
He said: "Accept the word: be whatever be."

Since, from thy hand, will go profit and loss and capital,
Say: "For this matter, neither noxious nor joyous be!"

In thy hand is only wind, if thou place thy heart on any thing:
In a meeting-place where to the wind, Soleiman's throne goeth.

Hafez! if thine be vexation on account of the counsel of the sages,
Let us make short the tale, saying: "Long life be thine!"

پایان بخش اول